

Technická univerzita v Liberci
Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická

Katedra: Filozofie
Studijní program: Učitelství pro 2. stupeň základní školy
Studijní obor Anglický jazyk – Občanská výchova

POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ
HELP FOR VICTIMS OF DOMESTIC
VIOLENCE

Diplomová práce: 09–FP–KFL–167

Autor:
Klára TOMÁŠKOVÁ

Podpis:

Adresa:
Za Humny 374
507 13, Železnice

Vedoucí práce: PhDr. Jana Jetmarová, Ph.D

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
107	0	0	0	37	3+1 CD

CD obsahuje celé znění diplomové práce

V Liberci dne: 12. 7. 2010

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce.

V Liberci dne: 12.7.2010

Klára Tomášková

Poděkování

Mé poděkování patří všem, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout. Děkuji především mé vedoucí diplomové práce PhDr. Janě Jetmarové za její velmi vstřícný přístup, trpělivost a podnětné rady. Dále bych také chtěla poděkovat všem respondentům, kteří byli ochotni se mnou učinit rozhovor a bez jejichž pomoci by nebylo možné výzkumné šetření provést. V neposlední řadě patří velký dík také celé mojí rodině, mému příteli a kamarádům, kteří mě velice podporovali, pomáhali mi s vyhledáváním respondentů a s formální úpravou této diplomové práce.

Anotace

Tato diplomová práce se zabývá problematikou domácího násilí a zaměřuje se především na pomoc obětem domácího násilí v České republice. První kapitola popisuje typické znaky, formy a fáze domácího násilí a dále mapuje jeho možné příčiny a důsledky. Druhá kapitola osvětluje formy pomoci, jež se obětem domácího násilí v České republice dostává. Autorka se zaměřuje především na pomoc právní a analyzuje zákon o ochraně před domácím násilím. Poslední, empirická část, se prostřednictvím kvalitativních rozhovorů s odborníky a oběťmi domácího násilí pokouší objasnit možná pozitiva a negativa tohoto zákona a nastínit, jak by se pomoc obětem domácího násilí dala zkvalitnit.

Klíčová slova:

domácí násilí, oběť, agresor, pomoc obětem, intervenční centrum, azylový dům

Summary

This diploma thesis deals with the issue of domestic violence and concentrates especially on the help for victims of domestic violence in the Czech republic. The first chapter describes the typical figures, forms and phases of domestic violence and it furthermore maps its potential causes and results. The second chapter reveals the forms of help which is provided to the victims of domestic violence in the Czech republic. The author focuses mainly on the legal aid and analyses the domestic violence protection act. The last, empirical part, tries through the qualitative interview with the experts and victims of domestic violence to clarify the potencial positives and negatives of this law and to outline how the quality of the help for victims of domestic violence could be improved.

Key words:

domestic violence, victim, aggressor, help for victims, intervention centre, asylum house

Zusammenfassung:

Diese Diplomarbeit beschäftigt sich mit der Problematik der Hausgewalt und konzentriert sich vor allem auf die Hilfe den häuslichen Gewaltopfern in der Tschechischen Republik. Das erste Kapitel beschreibt typische Merkmale, Formen und Phasen der Hausgewalt und mappiert ihre potentionellen Ursachen und Folgen. Das zweite Kapitel erklärt die Hilfsformen, die den häuslichen Gewaltopfern in der Tschechischen Republik zuteil werden. Die Autorin der Diplomarbeit konzentriert sich vor allem auf die Rechtshilfe und analysiert das Gesetz über den Schutz vor der Hausgewalt. Der letzte empirische Teil versucht durch qualitative Gespräche mit Experten und häuslichen Gewaltopfern potentionelle positive und negative Wirkungen dieses Gesetzes zu erklären, und die Qualitätsverbesserung der Hilfe den häuslichen Gawaltopfern zu entwerfen.

Schlüsselwörter:

Hausgewalt, Gewaltopfer, Aggressor, Hilfe den häuslichen Gewaltopfern, Interventionszentrum, Asylhaus

Obsah

Úvod	8
1. Domácí násilí	10
1.1 Definice pojmu domácí násilí	10
1.2 Znaký domácího násilí	11
1.3 Formy domácího násilí	13
1.4 Fáze domácího násilí	15
1.5 Nejčastější mýty o domácím násilí	18
1.6 Aktéři domácího násilí	20
1.6.1 Agresor	21
1.6.1.1 Typologie agresora partnerského násilí	22
1.6.2 Oběť	23
1.6.2.1 Viktimologie	24
1.6.2.2 Viktimizace	25
1.6.2.3 Typologie obětí	26
1.6.2.3.1 Typologie obětí domácího násilí	28
1.7 Příčiny domácího násilí	30
1.8 Důsledky domácího násilí	32
1.8.1 Fyzické důsledky násilí	32
1.8.2 Psychologické důsledky domácího násilí	33
1.8.2.1 Syndrom týrané ženy	33
1.8.2.1 Posttraumatická stresová porucha	36
1.8.2.3 Stockholmský syndrom	36
2. Pomoc obětem domácího násilí	38
2.1 Psychologická pomoc	38
2.1.1 Poradny pro oběti domácího násilí	40
2.1.2 Telefonická krizová linka	41
2.2 Sociální pomoc	43
2.2.1 Intervenční centra	43
2.2.2 Azylové domy	44
2.3 Právní pomoc	46
2.3.1 Legislativa ČR v oblasti domácího násilí	46

2.3.2 Vykázání	47
2.3.2.1 Tři pilíře zákona	50
2.3.3 Činnost Policie České republiky	51
2.3.3.1 Zásah Policie České republiky proti domácímu násilí	52
2.3.3.2 Metodická příručka SARA DN	53
2.3.3.3 Bezpečnostní plán	56
3. Empirická část	58
3.1 Metody výzkumu a sběru dat	58
3.1.1 Kvalitativní výzkum	58
3.1.2 Kvalitativní dotazování	60
3.2 Etika výzkumu	61
3.3 Cíl výzkumu	64
3.4 Výzkumný soubor	65
3.5 Pokládané otázky	66
3.6 Analýza výsledků výzkumu	67
Závěr	79
Použité zdroje	82
Přílohy	86

Úvod

Domácí násilí lze odedávna považovat za jednu z nejrozšířenějších a nejskrytějších forem násilí ve společnosti. V české společnosti se však této problematice dlouho nedostávalo adekvátní pozornosti. Před rokem 1989 byl fenomén domácího násilí dlouho tabuizován. První organizace zaměřené na pomoc obětem domácího násilí proto postupně vznikaly až v 90. letech. Tyto neziskové organizace nejenom pomáhaly svým klientům, ale zasloužily se také o to, že se pojem domácí násilí dostal do povědomí širší veřejnosti.¹

Na přelomu století začalo být domácí násilí předmětem sociologických studií. Podle výzkumu provedeného v roce 2003 Sociologickým ústavem AV ČR a Filosofickou fakultou UK zažije v České republice za svůj život některou z forem domácího násilí 38 % žen. Mnohé z těchto obětí přiznávají, že se stydí či bojí vyhledat pomoc u odborníků nebo u svých blízkých. Navzdory skutečnosti, že se problematice domácího násilí dostává v posledních letech více pozornosti, v povědomí lidí stále zůstávají zakořeněné určité mylné představy o tom, co domácí násilí je, jak se projevuje, jak vzniká a koho postihuje.²

Toto téma jsem si zvolila na základě zkušenosti mojí příbuzné, která se stala obětí domácího násilí a v polovině 90. let se odhodlala od svého násilného partnera odejít. Setkala se však s nepochopením nejen u svých blízkých, ale dlouho nenalezala pomoc ani u odborníků.

Cílem mé diplomové práce bylo proto podrobněji objasnit a posoudit podstatu domácího násilí, osvětlit jeho příčiny a důsledky, vyvrátit mýty, které o tomto fenoménu ve společnosti panují a ukázat možnosti prevence a krizové i dlouhodobé intervence v práci s oběťmi domácího násilí. Diplomové práce však pouze neseznamuje čtenáře s teoretickými poznatky v oblasti domácího

---

¹ VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.7. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

² *Rosa-os.cz* [online]. 2008 [cit. 2010-03-03]. Co je domácí násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasilí/co-je-domaci-nasilí/>>.

násilí, ale na základě empirického výzkumu konfrontuje teorii s názory a vlastním zkušenostmi nejenom odborníků, kteří se problematikou domácího násilí zabývají, ale především se zkušenostmi samotných obětí. Diplomová práce dále také směřuje k objasnění účinnosti zákona č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.

Informace k méj diplomové práci jsem čerpala převážně z odborné literatury a internetových stránek intervenčních center a neziskových organizací. Jelikož je počet ženských obětí převažující a také daleko více medializovaný, odborná literatura často zaměňuje slovo oběť za slovo žena. Je však velice důležité uvědomit si, že obětí domácího násilí nejsou pouze ženy, ale mnohdy také muži, proto by tyto pojmy neměly být zaměňovány.

Diplomová práce je členěna do tří kapitol. Úvodní kapitola podrobně rozebírá typické znaky, formy a fáze domácího násilí. Zabývá se také typologií agresora a oběti. Dále se snaží odhalit a vysvětlit příčiny domácího násilí a definovat jeho možné důsledky.

Druhá kapitola nabízí exkurz do možných způsobů pomoci obětem domácího násilí v České republice. Podrobně se zaměřuje nejen na psychologickou a sociální pomoc, ale také osvětluje pomoc právní. Blíže se věnuje zákonu o ochraně před domácím násilím a rozebírá jeho možné důsledky.

Třetí, empirická část, se prostřednictvím kvalitativního výzkumu snaží ukázat, zda je pomoc obětem domácího násilí v ČR dostatečná a jak by se případně dala zkvalitnit. Zaměřuje se také na zákon č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, jehož součástí je institut vykázaní. Na základě rozhovorů s odborníky a oběťmi domácího násilí se pokouším osvětlit možná pozitiva a negativa tohoto zákona a jeho možný přínos pro oběti domácího násilí. Výzkum byl prováděn od března do května 2010. Je veden formou kvalitativních rozhovorů s lidmi, kteří byli oběťmi domácího násilí nebo se v rámci výkonu své profese s oběťmi domácího násilí setkávají. Tyto rozhovory jsou analyzovány a slouží ke kritickému zhodnocení zákona a vyvození závěrů.

1. Domácí násilí

1.1 Definice pojmu domácí násilí

Terminologie v oblasti domácího násilí není jednotná, proto se jeho definice často liší. Zamyslíme-li se pouze nad pojmem násilí, uvědomíme si, že se domácí násilí vymyká tradičnímu chápání násilí. Sociologický slovník totiž definuje násilí jako „jednorázové jednání, kterým jeden druhému způsobí fyzickou silou nějakou škodu“.³ Pokud se ale tuto definici budeme snažit aplikovat na fenomén domácího násilí, zjistíme, že nevystihuje jeho pravou podstatu. Pro domácí násilí je totiž typickým znakem opakovanost a dlouhodobost. Navíc nemusí mít vždy jen podobu útoků fyzických, ale může se jednat i o útoky psychické, sexuální či ekonomické.

Lze také rozlišovat mezi širokou a úzkou definicí domácího násilí. Široká definice chápe pojem domácí násilí jako veškeré násilí, které probíhá za zamčenými dveřmi domova. Týká se nejen násilí mezi partnery či manželi, ale i násilí vůči starším členům rodiny, dětem nebo zdravotně postiženým. Oproti tomu úzká definice domácího násilí se výhradně soustřeďuje na vztah mezi intimními partnery. „Původní zaměření na manželský pár se postupně rozšířilo i na nesezdaná soužití a později i na homosexuální páry.“⁴ Pro tento druh domácího násilí se proto používá označení partnerské násilí či násilí v intimním vztahu.

Domácího násilí v širším slova smyslu formuluje definice Rady Evropy z roku 1985: „Násilné chování v rodině zahrnuje jakýkoliv čin, nebo opomenutí, spáchané v rámci rodiny některým z jejích členů, které podkopávají

---

³JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Vyd. 2. Praha : Portál, 2007. s.136. ISBN 978-80-7367-269-0 (váz.).

⁴Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech. Vyd. 1. Praha : Triton, 2006. s. 13. ISBN 80-7254-914-6 (brož.).

život, tělesnou nebo duševní integritu, nebo svobodu jiného člena stejné rodiny, nebo vážně poškozují rozvoj jeho osobnosti.“⁵

Domácí násilí v užším smyslu definovala Metropolitní Policie Velké Británie jako „*násilné chování, ohrožující chování, zneužívání psychické, fyzické, sexuální, ekonomické nebo emocionální mezi dospělými osobami, které jsou nebo někdy v minulosti byly intimními partnery, a to bez ohledu na pohlaví.*“⁶

Obecně lze domácí násilí vymezit jako opakované, dlouhodobé a stupňující se vědomé násilné chování mezi blízkými osobami, které má podobu psychického, fyzického, ekonomického, sexuálního, emocionálního či jiného násilí.

1.2 Znaky domácího násilí

Domácí násilí je jednou z nejrozšířenějších forem agrese a prochází napříč celou společností. „*Spolu se širokou škálou obětí i agresorů je i mnoho znaků a podob konkrétních aktů násilného jednání. I přes tuto různorodost lze vysledovat některé společné znaky domácího násilí.*“⁷

- **blízký vztah mezi agresorem a obětí**

Mezi základní znak domácího násilí patří skutečnost, že k němu

---

⁵Doporučení Rady Evropy R(85)4 o násilí v rodině z 26. 3. 1985 in: VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.15 ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁶Definice Metropolitní Policie, Velká Británie in: ČÍRTKOVÁ, Ludmila - MACHÁČKOVÁ, Radka - VITOUŠOVÁ, Markéta. Domácí násilí - přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích : studie. [Praha] : Bílý kruh bezpečí, 2002. 92 s. Studie. ISBN 80-86284-19-0 (brož.).

⁷*O.s.Magdalenium* [online]. 2010 [cit. 2010-03-03]. Znaky a druhy domácího násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643225>>.

dochází mezi blízkými osobami. Oběť a agresor většinou žijí spolu a jsou vzájemně úzce propojeni. Mají spolu děti, vlastní společný majetek a mají často i společný okruh přátel. Proto v případě, kdy chce oběť násilný vztah opustit, jí hrozí nejenom ztráta finančních a materiálních prostředků, ale riskuje také, že přijde i o děti i své přátele.⁸

- **soukromí jako místo činu**

Dalším znakem domácího násilí je fakt, že se vždy odehrává v soukromí, mimo dosah veřejné kontroly. Proto je domácí násilí špatně kontrolovatelným a postižitelným fenoménem.⁹

- **opakovanost a dlouhodobost**

Pro domácí násilí je typická jeho opakovanost. Nikdy se nejedná o jednorázový incident. Jde o nepřetržitý koloběh útoků, který je přerušován obdobími klidu, usmiřování a slibů. Tato období se však postupem času zkracují, oproti tomu délka a intenzita agrese narůstá.¹⁰

- **stupňující se agresivita**

Domácí násilí ve většině případů začíná útoky menší intenzity. S každým dalším opakováním jsou více brutálnější. Proto se často stává, že „pouhé“ útoky proti lidské důstojnosti mohou vyústit až ve vysoce nebezpečné útoky fyzické, které zanechají celoživotní následky nebo ohrozí oběť na životě.¹¹

- **asymetrie vztahu**

Typickým znakem domácího násilí je nerovné postavení pachatele a oběti. „*Projevuje se bezvýhradnou mocí agresora a naprostou bezmocí oběti,*

---

⁸ O.s.Magdalenium [online]. 2010 [cit. 2010-03-03]. Znaky a druhy domácího násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643225>>.

⁹ BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008.s.39. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

¹⁰ BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008.s.39. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

¹¹ Domacinasili.cz [online]. 2007 [cit. 2010-03-03]. Domácí násilí. Dostupné z WWW: <domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69>

která je dlouhodobě udržovaná v závislém, nerovnoměrném postavení, kdy agresor si vynucuje, aby oběť byla poslušná a dělala bez diskuse to, co on chce, přičemž k donucení používá násilí.“¹²

1.3 Formy domácího násilí

Podle oblasti, která je cílem útoku agresora, rozlišujeme šest základních forem domácího násilí. Tyto formy se v počátcích vyskytují izolovaně, po určité době však násilí eskaluje a druhy násilného jednání se začnou prolínat.

- **fyzické násilí**

Fyzické násilí je nejviditelnější formou domácího násilí. Často zanechává stopy v podobě modřin, zlomenin, jizev a jiných poranění. Fyzické násilí zahrnuje facky, bití, svazování, škrcení, trhání vlasů, ohrožování bodnou, palnou zbraní či jinými předměty, odpírání jídla, pití, spánku aj. S fyzickým násilím často souvisí násilí psychické.¹³

- **psychické násilí**

Psychické násilí stojí většinou na počátku rozvíjejícího se řetězce násilného jednání. „Viktimologické průzkumy a údaje z poradenských míst nasvědčují tomu, že výskyt čistě psychického týrání dosahuje zhruba 18 % z celkového objemu domácího násilí.“¹⁴ Psychické násilí je též označováno jako neviditelné násilí, jelikož není na první pohled zřejmé a je tudíž velmi obtížně dokazatelné. Psychické násilí zahrnuje nejčastěji hrubé nadávky, podezírání,

---

¹² Domácí násilí. *Policista* [online]. 2006, 1, [cit. 2010-03-03]. Dostupný z WWW: <<http://web.mvcr.cz/archiv2008/casopisy/policista/2006/01/domnas.html>>.

¹³ VOŇKOVÁ, Jiřina - MACHÁČKOVÁ, Radka. Domácí násilí : právní minimum pro lékaře. Praha : ProFem, 2003. s.24. ISBN 80-239-2105-3 (brož.).)

¹⁴ Čírtková, L. Psychické týrání partnera aneb Domácí násilí beze stop. *Právo a rodina*, 2007, č. 6, s. 1 an.

obviňování, pokořující poznámky či gesta, zesměšňování a ponižování doma i ve společnosti, vyhrožování, zastrašování či terorizování.

- **emocionální násilí**

Emocionální násilí se orientuje na nejbližší osoby z okolí oběti (děti, rodiče, sourozence ad.), domácí zvířata nebo věci (např. fotografie, dárky od rodičů či přátel, zděděné předměty aj), ke kterým má ohrožená osoba hluboký citový vztah. Agresor vyhrožuje jejich likvidací, mnohdy své výhrůžky i uskuteční.¹⁵

- **sociální násilí**

Tento druh domácího násilí se vyznačuje snahou agresora o cílenou sociální izolaci oběti. Pachatel se pokouší nejrůznějšími prostředky zamezit kontaktu oběti s rodinou, přáteli apod. Snaží se také rozhodovat o veškerém sociálním životě rodiny. Oběť domácího násilí je tudíž úplně izolovaná, nemá možnost prodiskutovat svůj problém se svými blízkými a najít u nich pomoc.¹⁶

- **ekonomické násilí**

„Zamezování možnosti disponovat s finančními prostředky nazýváme ekonomickým násilím.“¹⁷ Tento druh domácího násilí se dotýká základních potřeb nejen ohrožené osoby, ale často i jejich dětí. Tato forma domácího násilí se vyznačuje zákazem docházení do zaměstnání, kontrolou výdajů peněz, odmítáním financovat stravu, poskytovat oblečení, platit nájem, znemožněním disponovat společným účtem, zatajováním ekonomické situace rodiny apod.¹⁸

---

¹⁵O.s.Magdalenium [online]. 2010 [cit. 2010-03-03]. Znaky a druhy domácího násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643225>>.

¹⁶VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.20. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

¹⁷O.s.Magdalenium [online]. 2010 [cit. 2010-03-03]. Znaky a druhy domácího násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=643225>>.

¹⁸VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.20. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

- **sexuální násilí**

*„Sexuální násilí je v manželství velmi častou formou domácího násilí. Oběti tyto činy často nehlásí, jelikož mají strach nebo trpí hanbou - jedná se tedy o činy s nejvyšší latencí.“*¹⁹ Sexuální násilí zahrnuje veškeré sexuální činy vynucované na oběti proti její vůli. Tento druh domácího násilí zahrnuje znásilnění, vynucování si sexuálního styku, sexuální napadání nebo napadání intimních částí těla, jednání s ohroženou osobou pouze jako se sexuálním objektem atd.²⁰

1.4 Fáze domácího násilí

Domácí násilí nikdy není jednorázovým činem. Má totiž svoji vlastní dynamiku, tzv. kruh domácího násilí, někdy též zvaný spirála násilí. Jedná se o cyklicky se opakující etapy, kdy se střídá období násilí s obdobím klidu a odpuštění. Jediné, co se mění, je intenzita týrání, které se zvětšuje, a poměr délky trvání jednotlivých fází. První projevy domácího násilí bývají totiž nenápadné a většina obětí nedokáže přesně určit, co bylo tím prvním spouštěcím mechanismem a kdy násilí ve vztahu začalo.

Domácího násilí ve většině případů prochází třemi fázemi:

1. fáze: Stupňování napětí

V první fázi si žena začne uvědomovat, že ve vztahu panuje velmi napjatá a negativní atmosféra. *„Partneři se stále hádají, přičemž se muž cítí být*

---

¹⁹BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008.s.41. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

²⁰BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008.s.41. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

*ženou vyprovokován a začne být verbálně agresivní. “*²¹ Žena se proto snaží být do budoucna opatrnější a pokouší se vyhybat zbytečným konfliktům a hádkám. Pokouší se být také ke svému partnerovi ještě milejší a starostlivější a namlouvá si, že se situace uklidní.

Jinak se často chovají ženy, které se s těmito cykly domácího násilí setkaly už dříve. Uvědomují si totiž, že se násilné chování se strany jejich partnera bude opakovat, bez ohledu na to, jak moc se snažily zachovat klid a chladnou hlavu. Někdy se dokonce stává, že když žena toto vysoké napětí vycítí, snaží se explozi agrese vyprovokovat, aby měla toto období plné napětí co nejdříve za sebou. Navíc je pro ni také důležité, aby exploze agrese proběhla v soukromí, bez přítomnosti jejich příbuzných či známých.²²

2 fáze: Exploze

První fáze může trvat poměrně dlouhou dobu. Nicméně téměř vždy vyvrcholí tím, že pachatel nechá své agresi volný průběh a tenze z předchozí fáze eskaluje v otevřené násilí. Jedná se poměrně o krátkou fázi trvající od několika minut do několika hodin. Oběť se však znovu přesvědčí, že je úplně bezmocná a nemá naprosto žádnou kontrolu nad partnerovým jednáním.²³

Reakce na kontakt s násilným chováním jsou u různých povah lidí odlišné. Některé oběti utrpí emocionální kolaps, který trvá několik hodin či dokonce několik dnů. Jsou deprivované, zoufalé a situaci, ve které se právě nacházejí, shledávají jako beznadějnou a bezvýchodnou.

Naopak mnohé oběti jednají zcela jinak a snaží svou situaci ihned řešit. Některé neváhají a ihned zavolají policii, jiné násilného opouští a hledají úkryt u svých příbuzných či známých.

---

²¹BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008. s.64. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

²²BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008. s.64. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

²³BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008. s.65. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

3. fáze: Líbánky

Po fázi exploze fyzického násilí následuje fáze usmírování, často označovaná poetickým názvem období líbánek. Agresor po etapě týrání začne cítit vinu, snaží se oběti omlouvat, nosí jí dárky, zahrnuje přehnanou něhou a láskou a slibuje, že se už násilí nebude nikdy opakovat. Pokouší se udělat cokoli, aby mu jeho partnerka odpustila a usmířili se. „*Tuto fázi prožívají nejen sami muži, ale také postižené ženy jako velmi nadějnou, dokonce až romantickou.*“²⁴ Někdy se dokonce stává, že někteří agresoři jsou v průběhu této fáze ochotni vyhledat odbornou pomoc a začít se léčit.

Pro většinu obětí znamená tato fáze velké odlehčení a uklidnění. Žena začne věřit, že se její partner skutečně změní a násilí se už nikdy nebude opakovat. Bohužel ve většině případů přijde dříve nebo později hluboké zklamání.

Vždy se však na pravidelnost zmíněných cyklů spoléhat nemůžeme. V některých případech vše probíhá zcela jinak. Existují totiž muži, kteří zbijí svou partnerku z ničeho nic jen tak, bez předchozího období napětí a hádek a tato fáze plná omluv a láskyplného chování nenásleduje.²⁵

---

²⁴BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008. s.65. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

²⁵BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008. s.66. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

1.5 Nejčastější mýty o domácím násilí

Přestože je fenomén domácího násilí v posledních letech vnímán jako závažný a často diskutovaný problém, stále ve společnosti přetrvává řada mýtů a polopravd, které ztěžují pozici obětí a naopak napomáhají násilníkům. Tyto rozšířené předsudky mají pro osoby ohrožené domácím násilím fatální důsledky. Často totiž obhajují chování agresorů a dávají samotným obětem pocit viny. Osoby ohrožené domácím násilím se proto často ostýchají vyhledat pomoc, svěřit se se svými problémy a otevřeně o nich hovořit.²⁶

Mezi nejčastější myty patří:

- ***„Partnerské násilí je soukromá záležitost, do které by se okolí nemělo míchat.....“***

Z právního hlediska jsou násilné činy trestné bez ohledu na to, zda jsou spáchány v soukromí či na veřejnosti. *„Praxe ukazuje, že účinná pomoc obětem a přerušení či ukončení násilí ve vztahu si vyžaduje zásah zvenčí a vzhledem k širokému spektru důsledků násilí také úzkou spoluprací celé řady institucí.“*²⁷

- ***„Domácí násilí se vyskytuje pouze v nižších společenských vrstvách...“***

Velmi rozšířeným mýtem je názor, že domácí násilí se vyskytuje pouze v sociálně slabých rodinách. Faktem je, že k domácímu násilí dochází ve všech společenských vrstvách bez ohledu na vzdělání a příjmy rodiny. Tuto skutečnost potvrzuje i výzkum agentury STEM pro Bílý kruh bezpečí a Philip Morris z července roku 2006. Vyplývá z něho, že 51 % domácností, ve kterých

---

²⁶BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008. s.22. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

²⁷VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.18. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

se odehrálo domácí násilí bylo průměrně zajištěno. Není tudíž často výjimkou, že mnoho pachatelů domácího násilí zaujímá významné společenské postavení (lékaři, policisté, právníci, zastupitelé atd.). „*Dojem, že se domácí násilí týká jen určitých společenských vrstev, vznikl zřejmě proto, že v některých skupinách společnosti se násilí utajuje více než v jiných.*“²⁸

- **„Násilí není asi tak strašné, když ženy se svými násilnickými partnery zůstávají...“**

Pro většinu lidí je zcela nepochopitelné, proč oběť od svého agresivního partnera ihned neodejde. Důvodů, proč žena se svým násilnickým partnerem zůstává, je mnoho. Tím hlavním bývá ale především strach. Strach z toho, že se o sebe a o své děti nebudou schopny postarat a často také strach ze svého partnera, který neustále vyhrožuje, že si je najde a ublíží jim nebo je dokonce připraví o děti. Mnoho žen se také obává společenského odsouzení. Mají pocit, že selhaly jako manželky a obviňují sebe místo svého partnera. Pro některé je důvodem ve vztahu setrvat i touha zachovat dětem úplnou rodinu, či stálá citová vazba k partnerovi. Snaží se proto ignorovat ty horší etapy soužití a soustředí se na fakt, že partner není násilnický pořád.²⁹

- **„Příčinou násilí je alkoholismus partnera...“**

Je dobře známou skutečností, že násilnické sklony bývají úzce spjaty s požitím alkoholu. Alkohol může často působit jako stimulátor násilí, jelikož se pod jeho vlivem odbourávají zábrany a snižuje se schopnost sebekontroly. Alkohol však není pravou příčinou agresivního chování. Mnoho mužů napadá své ženy, i když jsou střízliví. Stav opilosti je násilníky často využíván jako

---

²⁸VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.19. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

²⁹BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008. s.26. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

omluva pro jejich agresivní chování. Také pro některé ženy je mnohdy jednodušší věřit tomu, že jejich partner by se nikdy nechoval agresivně, kdyby nepil. A proto je pro ně velmi traumatizující, když k násilí dojde, i když partner není opilý.³⁰

- **„To není domácí násilí, to je jen hádka...“**

Společnost často ztotožňuje domácí násilí s tzv. „italským manželstvím“ plným hádek a sporů. Při hádce proti sobě stojí dva rovnocenní partneři s rozdílným názorem. V případě domácího násilí však proti sobě stojí agresor a bezmocná, vystrašená oběť. Jejich role se nikdy nemění. „*Domácí násilí navíc není jen hádkou - kromě psychického teroru (vyhrožování, ponižování, odpírání potravy či spánku) často dochází k surovému fyzickému napadání, které končí vážným zraněním s celoživotními následky či dokonce smrtí.*“³¹

1.6 Aktéři domácího násilí

Mezi aktéry domácího násilí lze vždy zařadit agresora a oběť. Mnohdy domácímu násilí přihlíží i svědci, kteří jsou označováni za nepřímé oběti domácího násilí. Těmito svědky bývají nejčastěji děti či příbuzní žijící s agresorem a přímou obětí ve společné domácnosti.³²

---

³⁰VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.19. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

³¹Rosa-os.cz [online]. 2008 [cit. 2010-03-19]. Mýty o domácím násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/myty-o-domacim-nasili/>>.

³²VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.80. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

1.6.1 Agresor

Zdá se, že neexistuje typický agresor, stejně jako neexistuje typická oběť. Pachatelé domácího násilí pocházejí z různých socioekonomických, vzdělanostních, etnických a rasových skupin. Existuje však řada rysů, které násilníky spojují.³³

Pro mnoho z nich je typická tzv. „dvojitá tvář“. Ve společnosti obvykle vystupují jako ohleduplní, laskaví a komunikativní lidé. Okolí tedy nabývá dojmu, že se jedná o velmi příjemné a přátelské jedince. V soukromí jsou však tito „milí lidé“ vůči své partnerce bezohlední a agresivní. Tento fakt je bohužel pro jejich blízké často velmi těžko uvěřitelný a oběť se ocitá v situaci, kdy u svých blízkých nenalézá pomocnou ruku.³⁴

Mnozí pachatelé byli často sami v dětství svědky domácího násilí, zažívali citovou deprivaci nebo byli týráni. „*V rodinách, kde vyrůstali, byl nedostatek úcty k ženám a dětem obecně. Během socializace se naučili, že za určitých okolností je legitimní a potřebné užít násilí.*“³⁵ Tento získaný model chování považují za normální a aplikují ho proto i na svoje další sociální vztahy.

Agresoři často také trpí nedostatkem sebedůvěry a nízkým sebevědomím. Bývají nejistí a na své oběti až patologicky závislí. Touží po lásce, jsou výbušní, neovládají své emoce a mají strach ze samoty a opuštění. Proto v případě, kdy oběť začne vyhrožovat odchodem z násilného soužití, se agresor pokouší všemi možnými prostředky ji ve vztahu udržet. Slibuje, že se polepší, nosí jí dárky a všemi možnými způsoby se oběť snaží přesvědčit

---

³³ Koordona.cz [online]. 2007 [cit. 2010-03-19]. Specifika domácího násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.koordona.cz/domaci-nasili/co-je-to-domaci-nasili/2-specifika-domaciho-nasili.html>>.

³⁴ VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.115-116. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

³⁵ VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.116. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

o tom, jak moc ji miluje a nedokáže bez ní žít. Pokud přesto oběť svůj názor nezmění, uchýlí se pachatel k poněkud razantnějším donucovacím prostředkům. Vydírá, vyhrožuje násilím či fyzickou likvidací, zastrašuje odebráním dětí, často také použije fyzické násilí. Pokud i přes veškeré výhružky žena násilnického partnera opustí, ještě dlouho ji agresor pronásleduje.³⁶

1.6.1.1 Typologie agresora partnerského násilí

„Diagnostika osobnosti pachatele partnerského násilí je zatížena mnoha metodologickými problémy. Přesto vzniklo několik typologií osobnosti pachatele domácího násilí.“³⁷

Holtzworth-Munroe a Stuart se zaměřili na základní charakteristiky násilí i na charakteristiku osobnosti samotného pachatele a její psychopatologie. Na základě mnoha výzkumů navrhli typologii, která vymezuje tři hlavní typy násilníků.³⁸

- **Agresor pouze v rodině**

Tento typ agresora projevuje násilnické sklony pouze vůči své partnerce. K ostatním členům domácnosti a ke svému okolí se většinou agresivně nechová. Tito násilníci zastávají velmi liberální postoje vůči genderovým rolím. Někteří mají zkušenosti s domácím násilím už v dětství. Lze u nich předpokládat lehkou psychopatologii nebo poruchu osobnosti. Tomuto

---

³⁶BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008. s.26.

³⁷VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.116. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

³⁸Holtzworth- Munroe, A., Waltz, J., Jacobson, N. S., Monaco, V., Fehrenbach, P. A. and Gottman, J. M. 1992. Recruiting Nonviolent Men As Control Subjects for Research on Marital Violence: How Easily Can It Be Done? *Violence and Victims*, Vol. 7, s. 79-88.

typu odpovídá asi polovina všech pachatelů partnerského násilí.³⁹

- **Dysforický/ hraniční typ**

Tento typ agresora představuje asi 25% pachatelů partnerského násilí. Tato skupina násilných partnerů je typická svou hraniční a schizoidní osobností. Bývají často velmi emočně labilní, depresivní a úzkostní. Na rozdíl od předchozího typu agresora tento typ násilníků zastává velmi konzervativní postoje vůči genderovým rolím.⁴⁰

- **Obecně agresivní/ antisociální typ**

Tento typ pachatele nemá zájem o druhé lidi, je nezodpovědný, necitlivý a amorální. Je u něho často diagnostikována antisociální porucha osobnosti. Bývá proto sobecký, bez pocitu viny, neschopný empatie, netrpí studem a má sklony k afektivním reakcím. Je patologicky egocentrický, neschopný citové vazby. Tento typ agresora je násilnický nejen doma, ale také i mimo rodinný kruh. Tito agresori proto často mívají také kriminální minulost. Představují zhruba 25 % pachatelů partnerského násilí.⁴¹

1.6.2 Oběť

Obětí domácího násilí se může stát úplně každý. V problematice domácího násilí jsou však nejvíce ohroženou skupinou lidé, kteří jsou určitým způsobem znevýhodnění, ať už svou fyzickou konstrukcí, vysokým věkem či sociálním postavením. Mezi nejčastější oběti tudíž patří ženy, děti, senioři nebo

---

³⁹VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.116. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

⁴⁰VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.116-117. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

⁴¹VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.117. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

lidé mentálně či tělesně postižení. Není však výjimkou, že se obětí domácího násilí stávají i muži.⁴²

1.6.2.1 Viktimologie

Viktimologie (z latinského *victima* – oběť) je vědní disciplínou, která se postupně začala vyvíjet v průběhu 50. let minulého století. Tento vědní obor vznikl na základě zkušeností psychiatrů a psychologů, kteří pomáhali obětem druhé světové války. „*Získané poznatky byly postupně aplikovány zejména na oběti násilných trestných činů a staly se tak součástí kriminologie.*“⁴³ Za zakladatele viktimologie jsou označováni Němec H. von Hentig a Izraelec B. Mendelsohn. Spolu definovali obsah pojmu oběť a vytvořili první vědecky podložené typologie obětí. Viktimologie se zabývá oběťmi trestných činů, jejich typologií a předpoklady stát se obětí trestního činu. V praxi viktimologie klade důraz na pomoc oběti, zacházení s obětí a prevenci trestné činnosti.⁴⁴

Viktimologové a kriminologové se často zabývají tzv. viktimností. Tak bývá nazýván souhrn dispozic člověka stát se obětí trestného činu. Riziko stát se obětí trestného činu závisí mimo jiné také na zaměstnání, vlastnostech, sociální roli a chování osoby nebo skupiny osob. Výzkumy potvrzují souvislost mezi:⁴⁵

- viktimností a profesí (prostitutky, taxikáři, podnikatelé, policisté)
- viktimností a věkem (populace do 30 let)

---

⁴²Koordona.cz [online]. 2007 [cit. 2010-03-19]. Specifika domácího násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.koordona.cz/domaci-nasili/co-je-to-domaci-nasili/2-specifika-domaciho-nasili.html>>.

⁴³VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.69 ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁴⁴VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.71-72. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁴⁵VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.74. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

- viktimností a psychickými vlastnostmi (submisivita, důvěřivost, lehkomyšlnost, agresivita)
- viktimností a rodem (obětmi bývají převážně ženy)
- viktimností a mentální retardací
- viktimností a příslušností k minoritám (nábožensky nebo rasově odlišné menšiny)

1.6.2.2 Viktimizace

*„Viktimizace je proces, v němž se potencionální oběť stává obětí skutečnou.“*⁴⁶ Tento fenomén začíná, ale zpravidla nekončí, vlastním útokem na oběť. Na újmu způsobenou trestným činem totiž většinou ještě navazují další zraňující události. *„Jinak řečeno proces viktimizace má svou dynamiku, která překračuje bezprostřední a přímé důsledky spáchaného trestného činu.“*⁴⁷

Lze rozeznávat viktimizaci primární, sekundární a terciální:

- primární viktimizace

Primární viktimizací se rozumí přímá újma způsobená pachatelem, která vzniká jako přímý a bezprostřední důsledek trestného činu.⁴⁸

- sekundární viktimizace

Sekundární viktimizace vzniká druhotně, s návazností na už spáchaný trestný čin. Je velmi častou, nikoli však povinnou fází viktimizace. Jedná se o újmu, která je způsobena negativní reakcí formálních institucí a blízkého okolí. K druhotné viktimizaci může tudíž docházet v různých strukturách společnosti

⁴⁶VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.74 ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁴⁷VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.27. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

⁴⁸VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.75. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

- v orgánech činných v trestním řízení (policie, soud, státní zastupitelstvo atd.), v masmédiích i ze strany vlastní rodiny a přátel. Oběť se tak setkává s nepochopením, s odmítnutím, či dokonce se šikanou. Toto chování lze označit za projev nekompetentnosti, neinformovanosti a neochoty problém řešit.⁴⁹

- terciální viktimizace

Terciální viktimizací se rozumí stav, kdy se oběť není schopna vyrovnat s traumatickou zkušeností. Často trpí pocity viny, ztrátou sebedůvěry, cítí se bezbranná a ochromená. Může být náladová, plačtivá, podrážděná či nesoustředěná. Po fyzické stránce může trpět bolestmi hlavy, srdečními potížemi a celkovou tělesnou únavou a slabostí.⁵⁰

1.6.2.3 Typologie obětí

Potencionálně viktimizován může být kdokoliv, tudíž je mnoho klasifikačních schémat dělení obětí. Typologii obětí lze sestavit podle různých kritérií.⁵¹

- chování (z nevědomosti, neopatrnosti, provokující chování, útočné chování)
- podle věku (děti, mladí lidé, dospělí, staří lidé)
- podle pohlaví (ženy, muži)
- vztahu (osoby cizí, osoby známé, osoby blízké)
- životního stylu (riziková povolání- policisté, podnikatelé, taxikáři, prostitutky aj.)

---

⁴⁹VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.75. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁵⁰VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.75. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁵¹VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.78. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

Další je často používané dělení podle:

- zažitého trestného činu (fyzické násilí, sexuální násilí, domácí násilí, oběti majetkové újmy)
- reakce na trestný čin (aktivní, pasivní, panická)
- interakce oběť- pachatel

Nejčastější a nejpoužívanější typologií je právě typologie dělící oběti dle její interakce k pachateli. Tato typologie rozlišuje pět základních typů obětí.⁵²

- zúčastňující se oběť

Pachatel a oběť se znají a interakce mezi nimi ovlivňuje motivaci pachatele. Tento typ interakce oběť- pachatel je typický pro domácí násilí, které řadíme mezi tzv. vztahové delikty.

- nezúčastňující se oběť

V tomto případě nedochází k vzájemné interakci mezi obětí a pachatelem. Oběť tudíž nemá možnost vnímat možné ohrožení.

- provokující oběť

Tento typ oběti se záměrně či bezděčně vystaví nebezpečí, jelikož podcení nebezpečnost situace.

- latentní oběť

„U této oběti se kumulují veškeré viktimogenní faktory, které nejsou na veřejnosti manifestovány. Jsou to trestné činy s vysokou latencí, páchané zejména v rodinách nebo domácnostech. Jejich oznámení naráží na emocionální bariéry a předsudky.“⁵³

---

⁵²VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.78-79. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁵³VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.78. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

- nepravá oběť

Nepřávnou obětí se rozumí člověk, který se ocitl v nepřávnou dobu na nepřávném místě.

1.6.2.3.1 Typologie obětí domácího násilí

Typologie zaměřené pouze na oběti domácího násilí bývají opravdu vzácné. Ačkoli je problematika fenoménu domácího násilí velmi diskutovanou otázkou, teprve až v posledních letech se odborníci zaměřují na zjišťování odlišností uvnitř velké skupiny osob, které se stali obětmi domácího násilí.⁵⁴

Tyto oběti lze členit podle různých kritérií. „*První diferenciace vznikaly v těsné vazbě na praxi. Takovým praktickým hlediskem je např. ochota oběti participovat na trestním řízení proti pachateli.*“⁵⁵ Podle tohoto kritéria se oběti člení do tří skupin:

- oběti využívající všech svých zákonných práv a možností v trestním řízení (do této skupiny patří zhruba 13 % obětí domácího násilí)
- oběti rezignující na trestní řízení, nevyužívají žádné možnosti k prosazení svých práv (do této skupiny spadá asi 34 %)
- oběti s nekonzistentní spoluprací. Tyto oběti sice vypovídají, ale nechtějí v trestním řízení dále pokračovat (přes 50 % obětí domácího násilí).

⁵⁴VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.79. ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁵⁵ Ohrožené osoby (včetně dětí), typologie, priority intervence. In *Domáce násilie : Nová prax a nová legislatíva v Európe*. Február, 2008. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008. s. 21.

Tato typologie přináší změnu oproti dřívějším předpokladům. Dříve převládal názor, že většina obětí není ochotna podat trestní oznámení na pachatele domácího násilí. Dnes víme, že mnohem častější je kolísavá, nekonzistentní motivace k trestnímu řešení věci. Je proto velmi důležité zajistit správný postup při prvním kontaktu s obětí a více vysvětlovat postupy civilního a trestního řešení domácího násilí.⁵⁶

Další a v současnosti velmi diskutované kritérium diferenciacie obětí domácího násilí představuje koncept akceschopnosti týrané osoby. Akceschopnost (ang. agency) je definována jako víra ve vlastní schopnosti aktivně jednat. Osoba s vysokou agency sebe sama vnímá jako schopnou a způsobilou řešit i ukončit násilný vztah.⁵⁷

„Kdybychom vyšli z výše uvedené diferenciacie založené na hľadisku ochoty obeti aktivne sa podilet na trestnim reseni domaciho nasili, dospeli bychom ke trem zakladnim typum obeti domaciho nasili.“⁵⁸

- pasivní (slabá) oběť odpovídající syndromu týrané ženy
- nevyhraněná oběť s nejasnou agency, která nepochybuje o své akceschopnosti
- aktivní (silná) oběť s vysokou mírou agency

---

⁵⁶Ohrožené osoby (včetně dětí), typologie, priority interence. In *Domáce násilie : Nová prax a nová legislatíva v Európe*. Február, 2008. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008. s. 22.

⁵⁷Ohrožené osoby (včetně dětí), typologie, priority interence. In *Domáce násilie : Nová prax a nová legislatíva v Európe*. Február, 2008. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008. s. 22.

⁵⁸Ohrožené osoby (včetně dětí), typologie, priority interence. In *Domáce násilie : Nová prax a nová legislatíva v Európe*. Február, 2008. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008. s. 22.

1.7 Příčiny domácího násilí

Názory na příčiny domácího násilí bývají často velmi odlišné. Vzniklo tudíž mnoho teorií, které vidí příčiny domácího násilí v různorodých faktorech:

- individuální teorie

Příčinou domácího násilí je podle této teorie vnitřní psychika obou partnerů a specifické rysy jejich osobnosti. *„Individuální teorie se proto soustřeďuje na poznání psychiky, individuality osobnosti a psychopatologii obou partnerů.“*⁵⁹

- sociálně- psychologická teorie

Tato teorie označuje za příčinu domácího násilí negativní zážitky z dětství. Tyto negativní a vysoce traumatizující zkušenosti mohou totiž často zapříčít mezigenerační přenos intimního násilí. Z výzkumů vyplývá, že k opakovanému soužití s násilnou partnerkou inklinují spíše muži. Naopak ženy se snaží pobytu v dalším násilném vztahu vyhnout.⁶⁰

- sociálně- kulturní teorie

*„Sociálně- kulturní teorie vysvětlují výskyt domácího násilí sociálně strukturovanou nerovnoprávností a kulturními normami v rodinných vztazích.“*⁶¹

- feministická teorie

Z feministického pohledu je násilí prostředkem k uplatnění moci a kontroly nad ženou. Muž se snaží všemi možnými prostředky mít přehled o jejím každodenním programu, kontrolovat s kým se stýká a k čemu může mít

---

⁵⁹VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.55 ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁶⁰VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.56 ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁶¹VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.56 ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

přístup.⁶²

V současné době při vysvětlování příčin vzniku domácího násilí dominují především multifaktorové teorie. Uplatňují se zde různé skupiny příčin, jejichž váha může být různá a může se měnit v závislosti na dalších okolnostech. Mezi nejznámější z multifaktorových koncepcí patří teorie D.G.Duttona, která uvádí čtyři příčiny domácího násilí.⁶³

- makrosystémové příčiny

Příčinou domácího násilí je převládající patriarchální hierarchie hodnot, která je založena na nadvládě mužů, kteří mají vůdčí úlohu ve společnosti.

- exosystémové příčiny

Jedince může ovlivňovat také jejich životní a sociální okolí. Může jít o působení různých životních situací či formálních i neformálních struktur (nízký příjem, nízká vzdělanost, nezaměstnanost, nedostupnost sociální sítě).

- mikrosystémové příčiny

Další rizika vzniku domácího násilí můžou pramenit z podstaty rodinného života. Rodinu totiž lze pokládat za prostředí, kde se lidé dobře znají, tudíž jedinec může být ovlivňován či zraňován daleko efektivněji.

- ontogenetické příčiny

Domácí násilí může být dále zapříčiněno individuální charakteristikou pachatele a oběti a dále jejich vzájemnými interakcemi. Často bývá pravidlem, že čím nižší je sebedůvěra partnera, tím vyšší je pravděpodobnost agresivní reakce. Z výpovědí žen v rámci poradenské praxe pro pomoc ženám postiženým domácím násilím vyplývá, že nejčastější příčinou domácího násilí je právě povahové založení partnera.

---

⁶²VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.56 ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁶³Čírtková, L.: Domácí násilí ve faktech a teoriích. In: Gender, rovné příležitosti, výzkum, č.1, Sociologický ústav AVČR, Praha, 2002.

1.8 Důsledky domácího násilí

Domácího násilí bývá velmi traumatizujícím zážitkem a mívá nejen fyzické, ale především psychické následky. Ovlivňuje tudíž oběť v mnoha oblastech jejího života. „*Kromě zdravotních potíží byl prokázán vliv násilí na výkonnost v zaměstnání, což dále ohrožuje ekonomickou situaci oběti.*“⁶⁴ Některé oběti musí často před násilím uprchnout do azylového domu či dokonce skončí bez domova, což snižuje také jejich sociální status.

1.8.1 Fyzické důsledky násilí

Mnoho obětí domácího násilí musí v důsledku napadení svým partnerem často vyhledat lékařskou pomoc. Mezi nejčastější zranění patří: otřes mozku, zlomeniny žeber a lícních kostí, přeražený nos, vyražené zuby, hematomy po celém těle - nejčastěji v obličeji, popáleniny po pálení cigaretami, vytrhané vlasy.⁶⁵

Prožité traumatické zkušenosti a stres proto také mají značný vliv na celkový zdravotní stav obětí. Časté zdravotní potíže tvoří poruchy spánku a s tím spojené noční můry, žaludeční vředy, potíže s krevním tlakem a padání vlasů. Ženy mívají dále často potíže s hojením ran a zlomenin způsobených během fyzického napadení, některá zranění mívají i trvalé následky.⁶⁶

---

⁶⁴VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.40. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

⁶⁵CONWAY, Helen L. Domácí násilí : příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007.s. 15.Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7 (brož.).

⁶⁶VOŇKOVÁ, Jiřina - MACHÁČKOVÁ, Radka. Domácí násilí : právní minimum pro lékaře. Praha : ProFem, 2003.s.24. ISBN 80-239-2105-3 (brož.).

1.8.2 Psychologické důsledky domácího násilí

Domácí násilí mívá největší dopad hlavně na psychiku oběti. Prožité trauma s sebou nese jednak bezprostřední, ale také dlouhodobé psychické následky. Mezi ty krátkodobé řadíme zklamání, frustraci a pocit zrady. U obětí dlouhodobého a stupňujícího se násilí se můžou rozvinout různé emoční poruchy a poruchy chování, jako např. úzkost, deprese, pocity bezmoci, ztráta sebevědomí, pocity osamění, viny a strachu, sebevražedné myšlenky, alkoholismus, posttraumatická stresová porucha, syndrom týrané ženy aj. Oběť se často začne sama obviňovat za násilné výbuchy svého partnera. Aby násilí předešla, snaží se mu ve všem vyhovět, což se jí stejně nakonec nikdy nepodaří.⁶⁷

1.8.2.1 Syndrom týrané ženy

*„Pro popis důsledků násilí na prožívání oběti se v literatuře vžil termín syndrom týrané ženy.“*⁶⁸ Tento termín vytvořila psycholožka Lenore Walkerová na základě dlouholetých rozhovorů s ženami, které se staly oběťmi domácího násilí. Její koncept týrané ženy však nikdy nebyl zahrnut do Mezinárodní klasifikace nemocí, tudíž zde vyvstává otázka, zda ho lze používat jako diagnózu.⁶⁹

Termín syndrom týrané ženy se snaží pojmenovat různé psychické symptomy a vzorce chování, které jsou důsledkem přítomnosti dlouhodobého a opakujícího se násilí. Mezi tyto psychické, fyzické a sociální symptomy lze

---

⁶⁷VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.40. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

⁶⁸VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.40. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

⁶⁹VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.41. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

řadit deprese, znovuprožívání traumatu, nízké sebevědomí, poruchy příjmu potravy, vyčerpanost, bolesti hlavy, zad, vysoký krevní tlak apod.⁷⁰

Walkerová se domnívá, že k tomu, aby se syndrom týrané ženy rozvinul, musí přispět alespoň dvakrát opakující se cyklus násilí. Opakovaná zkušenost s přímým násilím svého partnera, jeho proměnlivé a rozporuplné chování a snížená možnost ovlivňovat svůj vlastní život, jsou pro ženu velice traumatizující zkušenosti, se kterými se sama nedokáže vyrovnat. Žena tudíž začne věřit tomu, že za násilí nese vinu pouze ona. Začnou ji přepadat iracionální pocity a domnívá se, že násilník je všudypřítomný a vševědoucí, bojí se o život svůj, ale i o životy svých dětí.⁷¹

Řada odborníků se však domnívá, že oběť není pouze pasivním objektem, ale že její vnímání násilného vztahu postupně prochází určitým vývojem. Ve snaze ukončit násilí prochází oběť čtyřmi fázemi:⁷²

- popření

První fázi lze nazvat stadiem popření. Oběť si odmítá připustit, že žije v násilném vztahu. Agresivní útoky omlouvá a snaží namluvit sobě, ale i svému okolí, že se jedná pouze o náhodná jednání.

- vina

Následuje fáze viny, ve které si sice už oběť připouští, že v jejím vztahu s partnerem existuje nějaký problém, odpovědnost za něj však připisuje pouze sobě a domnívá se, že si násilí opravdu zaslouží.

- získání nadhledu

V dalším stadiu už oběť získává nad situací určitý nadhled a začíná si

---

⁷⁰ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Help 24* [online]. 2005 [cit. 2010-03-16]. Oběti domácího násilí.

Dostupné z WWW: <help24.cz/index.php?page=clanky&view=obeti_domaciho_nasili>.

⁷¹VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. *Partnerské násilí*. Praha : Linde, 2008. s.41. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

⁷²Women's Rural Advocacy Programs. *Psychology of the Battered Woman Syndrome*. <http://www.Letswrap.com/dvinfo/psych.htm>

uvědomovat, že násilí do partnerského vztahu skutečně nepatří. Je si vědoma toho, že si násilí nikdo nezaslouží. Domnívá se však, že společně s partnerem lze najít řešení a manželství udržet.

- odpovědnost

Pokud násilné chování partnera nepřestává, následuje poslední fáze, ve které se oběť rozhodne žít bez násilí a vztah s agresorem ukončit.

Ačkoli termín syndrom týrané ženy bývá mnohými odborníky uznáván a často užíván, někteří, zejména feministicky orientovaní autoři ho značně kritizují. Podle jejich názoru rozvoj tohoto syndromu není jedinou možnou reakcí na prožitou traumatizující zkušenost a pojem syndrom týrané ženy často vzbuzuje ve společnosti dojem patologie, což může přispívat k sekundární viktimizaci.⁷³

„Někteří autoři používají syndrom týrané ženy jako podkategorii medicínsky uznávané posttraumatické stresové poruchy (PTSP).“⁷⁴ Mnoho obětí domácího násilí totiž vykazuje symptomy srovnatelné s příznaky, které se vyskytují u osob, jež zažily vysoce traumatizující události např. válečné mučení, zajetí aj.

---

⁷³Dutton, D.G. 1996. Critique of the „Battered Woman“ Syndrome Model. In: *VAWnet: The National Online Resource Center on Violence Against Women*. Harrisburg, PA: VAWnet: The National Resource Center on Domestic Violence/Pennsylvania Coalition Against Domestic Violence.http://www.new.vawnet.org/Assoc_Files_VAWnet/AR_bws.pdf

⁷⁴Craven, Z. 2003. Battered Woman Syndrome. Australian Domestic and Family Violence Clearinghouse.http://www.austdvclearinghouse.unsw.edu.au/topics_pdf_files/battered%20woman_syndrome.pdf

1.8.2.1 Posttraumatická stresová porucha

Posttraumatická stresová porucha je duševní porucha, která vzniká reakcí na vysoce traumatickou událost. Tuto nečekanou situaci nazýváme stresorem. Mezi stresory může patřit např. autonehoda, znásilnění, domácí násilí, válka, povodně, požár aj. Otřesné události může být vystavena oběť sama, posttraumatickou stresovou poruchou však mohou trpět i svědci této události. Reakcí na tento nečekaný stres bývá ustrnutí, dezorientace, dále může následovat apatie či naopak hyperaktivita. Oběť událost znovu prožívá v myšlenkách nebo snech, často se vyhýbá místu, které jí tuto situaci připomíná, bývá podrážděná, má návaly hněvu, nemůže si vzpomenout na některé podrobnosti či dokonce na celý průběh události.⁷⁵

V současné době se k léčbě posttraumatické stresové poruchy nejčastěji používá proces psychoterapie a farmakoterapie. Podávání antidepresiv podporují návštěvy psychoterapeuta, při kterých se pacient snaží s událostí vyrovnat a znovu se začlenit do běžného života.⁷⁶

1.8.2.3 Stockholmský syndrom

Termín Stockholmský syndrom poprvé použil americký psychiatr Frank Ockberg, který uskutečnil rozsáhlou studii velice medializovaného vyloupení banky ve Stockholmu. Dne 23. srpna 1973 se Jan-Erik a Clark Olssonovi pokusili vyloupit Švédskou kreditní banku v centru Stockholmu. Během vyjednávání, které trvalo 130 hodin, zadržovali pachatelé čtyři zaměstnance banky. Po propuštění tato rukojmí vykazovala silnou náklonnost vůči

---

⁷⁵VIZINOVÁ, Daniela - PREISS, Marek. Psychické trauma a jeho terapie (PTSD) : psychologická pomoc obětem válek a katastrof. Vyd. 1. Praha : Portál, 1999.s. 26-28. ISBN 80-7178-284-X.

⁷⁶Stop traumatickým vzpomínkám : jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu. Vyd. 1. Praha : Portál, 2003. s.69. Rádci pro zdraví. ISBN 80-7178-811-2 (brož.).

pachatelům a dokonce proti nim odmítla svědčit u soudu. Stockholmský syndrom lze charakterizovat jako emoční závislost oběti na pachateli.⁷⁷ Doktor Ochberg uvádí čtyři podmínky, za kterých Stockholmský syndrom vzniká:⁷⁸

- život oběti je v ohrožení
- oběť je přesvědčena, že ze situace, ve které se nachází, není úniku
- oběť je izolovaná od společnosti
- oběť cítí přechodnou náklonnost vůči agresorovi

*„Se syndromem, kterým trpěla propuštěná rukojmí, se často setkáváme u dlouholetých obětí domácího násilí. Mezi násilníkem a obětí se vytváří emocionální vztah a oběť se identifikuje s jednáním násilníka.“*⁷⁹ Oběti se všemi možnými způsoby pokouší pachatelovi zavděčit a vykoupit si jeho shovívavost. Tímto svým jednáním se pokouší chránit život svůj i svých dětí.

---

⁷⁷Wikipedie Otevřená encyklopedie [online]. 25.9.2009 [cit. 2010-03-14]. Stockholmský syndrom. Dostupné z WWW: <cs.wikipedia.org/wiki/Stockholmský_syndrom>.

⁷⁸VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.77 ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

⁷⁹VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha : ProFem, 2004. s.77 ISBN 80-239-2106-1 (brož.).

2. Pomoc obětem domácího násilí

2.1 Psychologická pomoc

Domácí násilí je vysoce traumatizujícím zážitkem. Je tudíž velmi důležité nabídnout jeho obětem včasnou a odbornou psychologickou pomoc. Ta by měla probíhat již na místě trestného činu a poskytují ji nejčastěji policisté, lékaři či ostatní členové záchranného týmu. Tato psychologická první pomoc by měla vést ke zmírnění stresového stavu a k psychické stabilizaci oběti.⁸⁰

Další psychologickou terapii mají již na starosti psychologové a terapeuti. Terapii lze zahájit již dva dny po incidentu. Bezplatné psychoterapeutické služby často poskytují intervenční centra, azylové domy, psychologické poradny, občanské poradny a další organizace, zaměřující se na pomoc obětem domácího násilí. Psychoterapie může mít různé podoby, nejčastěji bývá využívána individuální či skupinové terapie.

V průběhu individuální psychoterapie si terapeut postupně formuje a vytváří psychoterapeutický vztah se svým klientem a pomáhá mu postupně znovu nabýt důvěru ke světu i k sobě samému. Psychoterapeut by měl být klidný, příjemný, empatický odborník s dlouholetou praxí a bohatými zkušenostmi. Společně s klientem rozebírá příčiny a důsledky traumatické zkušenosti a později i traumatickou událost samotnou. Vhodně volenými otázkami se snaží dobrat podrobností a pomoci klientovi, aby on sám postupně dospěl k závěrům. Klient by se neměl bránit projevit své city a emoce (vztek, pláč), což mu pomůže zbavit se vnitřního napětí a ujasnit si svůj postoj a cíle

---

⁸⁰CONWAY, Helen L. Domácí násilí : příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007.s. 89..Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7 (brož.).

do dalšího života.⁸¹

Psychoterapeutický rozhovor lze dělit do tří fází. V první fázi se terapeut snaží s klientem vytvořit vztah založený na vzájemné úctě a důvěře a překonat počáteční napětí. Jeho úkolem je zhodnotit klientův stav a jeho motivaci k terapii, zvážit možné postupy a metody a informovat klienta o možnostech léčby. Během druhé, následující fáze se psychoterapeut snaží pomoci klientovi vyjádřit svoje pocity a rekonstruovat svůj příběh návratem do období před traumatem. Terapeut by měl být trpělivý a poskytnout klientovi dostatek času. Cílem této fáze je vyrovnat se s minulostí, znovu nalézt sílu k životu a zaměřit se na budoucnost. Pro třetí fázi je typické směřování klienta k samostatnosti. Měl by být schopen přiznat si, že se stal obětí, odvrátit se od minulosti a zaměřit se na svou budoucnost. Klient by měl mít i po ukončení léčby možnost kontaktovat svého psychoterapeuta a léčbu proto nelze nikdy považovat za absolutně ukončenou.⁸²

Další, také velmi často využívanou terapií je terapie skupinová. Díky ní se klient může podělit o své pocity a zkušenosti s ostatními členy skupiny. Skupina je sestavená z osob, které sdílí podobné zkušenosti a osudy. Mají proto pro sebe velké pochopení, nestydí se před sebou otevřeně mluvit, vzájemně se podpoří a pomáhají si. „*Podpora skupiny napomáhá ke změně individuálního významu traumatické události a nabízí mnohočetné pohledy na problémy v životě.*“⁸³

---

⁸¹Stop traumatickým vzpomínkám : jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu. Vyd. 1. Praha : Portál, 2003. s.74. Rádci pro zdraví. ISBN 80-7178-811-2 (brož.).

⁸²VIZINOVÁ, Daniela - PREISS, Marek. Psychické trauma a jeho terapie (PTSD) : psychologická pomoc obětem váleka katastrof. Vyd. 1. Praha : Portál, 1999. s.45. ISBN 80-7178-284-X.

⁸³Stop traumatickým vzpomínkám : jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu. Vyd. 1. Praha : Portál, 2003. s.76. Rádci pro zdraví. ISBN 80-7178-811-2 (brož.).

2.1.1 Poradny pro oběti domácího násilí

Poradenské služby nabízí intervenční centra, azylové domy, psychologické poradny a další organizace poskytující pomoc obětem domácího násilí. Tato pomoc může mít různé formy. Patří mezi ně např. osobní konzultace, telefonické poradenství či internetové poradenství.

Posláním poraden je podpora obětí domácího násilí při řešení jejich obtížné životní situace. „*Pomoc v poradně je bezplatná a pracovníci diskrétně poskytují praktické rady, ať již v sociální oblasti např. pomoc při vyřizování sociálních záležitostí, doprovod k soudu a na policii, pomoc při zajištění náhradního ubytování, zprostředkování kontaktů na jiná pracoviště apod. nebo při poskytování odborné psychologické péče, individuální a skupinové terapie.*“⁸⁴ Poradny dále nabízejí svým klientům i bezplatné konzultace v oblasti trestně - právní.

Mnoho poraden se kromě samotného poradenství pokouší působit rovněž osvětově. Snaží se, aby páčání násilí ve všech jeho formách a projevech bylo vnímáno jako společensky nepřijatelné. Poradny se často aktivně zapojují do programu prevence kriminality a v rámci tohoto programu nabízejí bezplatné preventivní přednášky pro střední a základní školy na téma domácího násilí. S problematikou domácího násilí dále seznamují i širokou veřejnost v podobě propagačních materiálů, besed či seminářů.⁸⁵

---

⁸⁴ Oblastní charita Znojmo [online]. 2009 [cit. 2010-03-05]. Poradna pro oběti domácího násilí Tereza. Dostupné z WWW: <<http://www.znojmo.caritas.cz/02nasezarizeni/tereza.php>>.

⁸⁵ socialnipecce.brno.cz [online]. 2009 [cit. 2010-03-05]. Poradenské služby. Dostupné z WWW: <<http://www.socialnipecce.brno.cz/skupina/poradenske-sluzby/>>.

2.1.2 Telefonická krizová linka

Telefonická krizová linka účinně podporuje oběti domácího násilí a to prostřednictvím snadno dosažitelných informací, rady a podpory. Služby telefonické krizové linky zaručují úplnou anonymitu volajícího. Telefonická krizová linka umožňuje obětem domácího násilí orientovat se v systému záchranné sítě státních i nestátních služeb v ČR. Nabízí okamžitou psychologickou, právní a organizační odbornou pomoc a také morální podporu. „*Pracovníci telefonické linky předávají svým klientům informace o možných sociálně-právních a trestněprávních opatření, zejména rady směřující k bezpečnému zastavení domácího násilí, např. využitím institutu vykázání (zák. 135/2006 Sb.)*“⁸⁶

Telefonickou krizovou linkou fungující v nepřetržitém provozu již od 11. září 2001 je DONA linka. Tato linka je zřizovaná občanským sdružením pro pomoc obětem trestných činů a pomáhá každému, kdo se cítí ohrožen domácím násilím nebo je jeho svědkem. Svou pomoc dále nabízí i profesionálům, kteří při výkonu svého povolání přicházejí do kontaktu s oběťmi domácího násilí.⁸⁷

Tým DONA linky tvoří 31 konzultantů (7 mužů a 24 žen). „*Pracují v něm právníci, psychiatři, psychologové, sociální pracovníci a studenti posledních ročníků vysokých škol. Všichni absolvovali rozsáhlý výcvik připravený tak, aby dokázali detekovat domácí násilí, měli porozumění pro dlouhodobě týranou a ohrožovanou osobu, uměli diagnostikovat reálné riziko ohrožení a měli detailní přehled o možnostech řešení domácího násilí v jeho*

---

⁸⁶ DONA linka [online]. 2007 [cit. 2010-03-06]. Pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Dostupné z WWW:

<donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=348>.

⁸⁷ DONA linka [online]. 2007 [cit. 2010-03-06]. Pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Dostupné z WWW:

<donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=348>.

jednotlivých stádích.“⁸⁸ Dále musí být schopni orientovat se v sociálně-právních a psychologických aspektech domácího násilí, stejně tak jako v oblasti trestního práva.

Telefonickou krizovou linku nabízí i mnoho dalších neziskových organizací specializujících se na pomoc obětem domácího a jiných trestných činů. Mezi tyto organizace patří např. Občanské sdružení ROSA, které „*nabízí telefonickou krizovou pomoc na pevné lince 241 432 466 (po, út 9-18, st, čt 9-16, pá 9-14) a SOS lince 602 246 102 (po-pá 9-18).*“⁸⁹ Dále Občanské sdružení Magdalenium poskytující nepřetržitou krizovou a telefonickou pomoc na telefonním čísle 776 718 459 , o.s. Persefona nabízející konzultace ve všední dny 9.00-17.00 na čísle 545 245 996, ADRA- Poradna pro oběti násilí a trestné činnosti poskytující poradenskou činnost ve všední dny 9.00-15.00 na telefonním čísle 606 824 104 ad.⁹⁰

---

⁸⁸ *DONA linka* [online]. 2007 [cit. 2010-03-13]. Pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Dostupné z WWW:

<donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=348>.

⁸⁹ *Rosa-os.cz* [online]. 2008 [cit. 2010-03-13]. ROSA- Kdo jsme. Dostupné z WWW: <rosa-os.cz/>.

⁹⁰ *Acorus, občanské sdružení* [online]. 2009 [cit. 2010-03-13]. Spolupracující organizace. Dostupné z WWW: <acorus.cz/cz/spolupracujici-organizace.html>.

2.2 Sociální pomoc

2.2.1 Intervenční centra

„Od 1. ledna 2007 působí ve všech krajích České republiky pracoviště poskytující krizovou pomoc osobám ohroženým domácím násilím - Intervenční centra.“⁹¹ Tato centra byla zřízena na základě zákona 135/2006 Sb., aby bezplatně a diskrétně poskytovala přechodnou odbornou pomoc osobám ohroženým domácím násilím, které se ocitnou v ochranném režimu „vykázání“.

V každém kraji bylo proto zřízeno alespoň jedno intervenční centrum, na které se v případě vykázání obrací policie ČR a nejpozději do 24 hodin doručí tomuto centru Úřední záznam o vykázání. Pracovníci centra jsou povinni do 48 hodin kontaktovat oběť trestného činu a nabídnout jí svoje služby. Osoba ohrožená domácím násilím se dále sama rozhoduje, zda pomoc Intervenčního centra využije či nikoli.⁹²

Intervenční centra nenabízí svou pomoc pouze lidem ohroženým domácím násilím v souvislosti s policejním vykázáním násilné osoby ze společného obydlí, ale i osobám, které jsou obětí domácího násilí a hledají pomoc. Prostřednictvím koordinační činnosti dále intervenční centra efektivně iniciují účinnou interdisciplinární spolupráci institucí, které umožňují obětem domácího násilí efektivně a dlouhodobě řešit jejich situaci.

Intervenční centra se řídí striktními pravidly o poskytování svých služeb. Jak již bylo zmíněno, poskytované služby jsou bezplatné a diskrétní.

---

⁹¹ *Bílý kruh bezpečí* [online]. 1.11.2009 [cit. 2010-03-13]. Intervenční centra. Dostupné z WWW: <domacinasili.cz/cz/redakce/intervencni-centra/intervencni-centra-informace-jake-sluzby-poskytuji-a-nabizi/r89>

⁹² *Bílý kruh bezpečí* [online]. 1.11.2009 [cit. 2010-03-13]. Intervenční centra. Dostupné z WWW: <domacinasili.cz/cz/redakce/intervencni-centra/intervencni-centra-informace-jake-sluzby-poskytuji-a-nabizi/r89>

Bez písemného souhlasu osoby ohrožené domácím násilím intervenční centrum nesmí poskytovat žádné údaje jiným institucím, kromě soudu. Služeb intervenčního centra mohou využívat všichni bez rozdílu pohlaví, národnosti, vyznání, věku, či sexuální orientace. Pracovníci intervenčního centra jsou vyškolení odborníci, kteří nabízejí svým klientům profesionální přístup a pomáhají jim znovu se začlenit do svého přirozeného sociálního prostředí. V průběhu konzultací terapeuti respektují veškerá rozhodnutí, které klient učiní a o všech sezeních jsou vedeny písemné záznamy. Tyto spisy jsou důvěrné a uživatel má do nich právo kdykoli nahlédnout.⁹³

2.2.2 Azylové domy

Azylové domy jsou zařízení nabízející pomoc lidem, kteří se ocitnou v obtížné životní situaci a nemají kam jít. Azylové domy tudíž poskytují zázemí, jistotu a podporu také obětem domácího násilí. Osoby ohrožené domácím násilím se často ocitají v situaci, kdy se ve svém vlastním domě necítí v bezpečí a nemají nikoho, na koho by se mohli obrátit a požádat ho o pomoc. *Azylový dům je především bezpečné místo, kam se může týraná žena uchýlit před násilím - ať už dočasně, nebo ho využít jako odrazový můstek po opuštění vztahu pro vybudování nového života.*⁹⁴

Azylové domy jsou registrované na základě zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., Zákona o sociálních službách. Nabízejí své služby i v případech vykazání agresora ze společného obydlí. Ačkoli je násilník nucen obydlí opustit, oběti přesto často trpí obavami z jeho návratu a vyhledají

---

⁹³Činnost intervenčních center v české republice. In *Domáce násilie : Nová prax a nová legislatíva v Európe*. Február, 2008. Bratislava : Bratislavská vysoká škola práva, 2008. s. 105.

⁹⁴CONWAY, Helen L. Domáci násilí : příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007.s. 90..Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7 (brož.).

pomoc právě v azylovém domě.⁹⁵

Nejčastěji využívanými jsou azylové domy s utajenou adresou. Hlavním cílem těchto specializovaných zařízení je ochránit své klienty před jejich násilnickými partnery. Dále poskytují svým klientům prostor, klid a bezpečí pro zotavení z prožitého traumatu a napomáhají jim vyznat se ve své situaci a oprostit se od pocitů viny. Sociální pracovníci pomáhají obětem domácího násilí zprostředkovat jednání s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a jsou v kontaktu nejen s úřady, ale i policií a soudy.⁹⁶

Azylové domy s veřejnou adresou také nabízejí již zmíněnou sociální, psychologickou a právní pomoc. Tyto azylové domy využívají osoby ohrožené domácím násilím, kterým již nehrozí přímé nebezpečí ze strany agresora.

Klienti v azylovém domě mohou vést samostatný a plnohodnotný život. Každému je přidělen vlastní pokoj, ve kterém má naprostý klid a soukromí. Klienti mají možnost podělit se o své pocity s ostatními, kteří dobře vědí, jaké to je stát se obětí domácího násilí a dovedou trpělivě naslouchat a psychicky podpořit. Oběti domácího násilí si často pomáhají i v oblasti praktických činností- vzájemně si hlídají děti, pomáhají si s vařením apod. Pobyt v azylovém domě nabízí obětem domácího násilí možnost začít opět normálně žít, aniž by se museli neustále obávat o své bezpečí či dokonce o svůj život.⁹⁷

---

⁹⁵BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008.s.110. ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

⁹⁶BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008.s.113 ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

⁹⁷BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven : žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno : Computer Press, 2008.s.113 ISBN 978-80-251-1786-6 (brož.).

2.3 Právní pomoc

2.3.1 Legislativa ČR v oblasti domácího násilí

Novodobé české právo vždy zakazovalo jakoukoli formu násilí proti člověku a postihovalo jej sankcemi. Dlouhou dobu však trvalo, než domácí násilí začalo být považováno za specifické protiprávní jednání, které vyžaduje speciální právní úpravu.⁹⁸

V prosinci 2003 Poslanecká sněmovna parlamentu České republiky přijala novelu trestního zákona, *kteřá vložím § 215a zavádí trestnost týrání osoby blízké žijící ve společném domě nebo bytě, a to s účinností od 1. 6. 2004.*⁹⁹ Za týrání lze považovat úmyslné zlé nakládání s osobou blízkou, *„vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí, které tato osoba pociťuje jako těžké příkoří (může jít o bití, pálení či jiné tělesné poškození, ale i psychické a sexuální násilí, vydírání nebo zneužívání, vyhrožování, nucení k ponižujícím úsluhám nebo jiným činnostem, kterou týranou osobou neúměrně fyzicky nebo psychicky zatěžují).*¹⁰⁰ Za tento trestný čin umožňuje zákon uložit pachateli trest až ve výši tři roky vězení. Pokud pachatel páchá trestný čin na více osobách, po delší dobu či obzvláště surovým způsobem, lze mu uložit trest až od dvou do osmi let.¹⁰¹

Pachatel domácího násilí se může dopustit i dalších trestných činů, mezi které lze zařadit:

- § 197a Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci

⁹⁸CONWAY, Helen L. Domácí násilí : příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007.s. 77..Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7 (brož.).

⁹⁹VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.68. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

¹⁰⁰Rosa-os.cz [online]. 2007 [cit. 2010-03-18]. Legislativa v ČR. Dostupné z WWW: rosa-os.cz/domaci-nasili/legislativa-v-cr/>.

¹⁰¹VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.69. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

- § 213 Zanedbání povinné výživy
- § 215 Týrání svěřené osoby
- § 221, § 222 Ublížení na zdraví
- § 231 Omezování osobní svobody
- § 232 Zbavení osobní svobody
- § 235 Vydírání
- § 237 Útisk
- § 241 Znásilnění
- § 242 Pohlavní zneužívání- zneužití osoby mladší 15 let

2.3.2 Vykázání

*„Dne 14. března 2006 byl přijat zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.“*¹⁰² Díky tomuto zákonu může Policie České republiky od 1. 1. 2007 vykázat pachatele domácího násilí ze společně obývaného bytu či domu na dobu 10 dnů. Předběžným opatřením lze dále požádat o prodloužení této doby, a to maximálně na dobu jednoho roku.¹⁰³

Zákon č.135/2006 Sb. obsahuje paragrafy, jež umožňují změny těchto zákonů:

- zákon o Policii České republiky

Na základě zákona 135/2006 Sb. získává Policie ČR oprávnění rozhodnout

¹⁰² CONWAY, Helen L. Domácí násilí : příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007.s. 78..Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7 (brož.).

¹⁰³ VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.72. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

o vykázání pachatele ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj. „Podle § 21 a odst. 1 zákona o Policii ČR je policista oprávněn, lze-li na základě zjištěných skutečností, zejména s ohledem na předcházející útoky důvodně předpokládat, že dojde k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví nebo svobodě nebo zvláště závažnému útoku proti lidské důstojnosti, vykázat z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou jakož i z jeho bezprostředního okolí toho, kdo je podezřelý z takového jednání.“¹⁰⁴ Pachateli domácího násilí je dále zakázán návrat do vymezených prostor. Rozhodnutí příslušníků Policie ČR nabývá účinnosti v okamžiku, kdy bylo prokazatelně sděleno osobě, proti které směřuje. Vykázaná osoba je povinna ihned opustit místo, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje. Do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí se vyhotovuje písemné rozhodnutí o vykázání, jehož opis je policistou doručen vykázané osobě i osobě ohrožené. Dále je tento opis spolu s opisem úředního záznamu podle § 21 a odst. 6 do 24 hodin doručen policistou příslušnému intervenčnímu centru. Pokud ve společném obydlí, na které se rozhodnutí o vykázání vztahuje, žije osoba nezletilá, doručí se opis o vykázání spolu s opisem úředního záznamu také příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.¹⁰⁵

- občanský soudní řád

Od Nového roku 2007 získaly nové kompetence v oblasti domácího násilí také civilní soudy. Do občanského soudního řádu byl doplněn § 76b, který umožňuje předsedovi senátu na základě návrhu ohroženého uložit pachateli domácího násilí, aby dočasně opustil společné obydlí a jeho bezprostřední okolí a dále se zdržel setkávání a navazování kontaktů s ohroženou osobou. Soudní předběžné opatření trvá jeden měsíc a může být dále soudem

---

¹⁰⁴ VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.72. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

¹⁰⁵ Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. V Praze : Bílý kruh bezpečí, 2007.s.13-14. ISBN 978-80-239-9449-0 (kroužková vazba).

prodlouženo.¹⁰⁶ „Pokud osoba ohrožená domácím násilím požádá o toto prodloužení, neskončí předběžné opatření dříve, než soud o jeho návrhu o prodloužení rozhodne. Nejpozději však soudní předběžné opatření zanikne jeden rok od okamžiku nařízení.“¹⁰⁷ Předběžné opatření dále poskytuje obětem domácího násilí možnost, aby podaly návrh na úpravu poměru k nezletilým dětem, na rozvod manželství, aniž by při tom byly vystaveny pachatelovým výhrůžkám či jiným druhům nátlaku.¹⁰⁸

- trestní zákon

Institut vykázání by postrádal smysl, kdyby za jeho porušení nehrozil přísný postih. Zákonodárci tudíž novelizovali také trestní zákon. Z § 171 trestního zákona vyplývá, že závažné nebo opakované jednání proti vykázání či zákazu vstupu je mařením výkonu úředního rozhodnutí. Za tento trestný čin proto hrozí pachateli peněžitý trest, či dokonce vězení až na šest měsíců.¹⁰⁹

- zákon o sociálním zabezpečení

„Podle § 74a odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení se osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany osob blízkých nebo osob žijících s nimi ve společném bytě nebo domě, poskytuje bezprostřední individuální psychologická a sociální pomoc ambulantní nebo azylové povahy.“¹¹⁰ Těmto ohroženým osobám je rovněž poskytnuta následná pomoc, zejména v oblasti sociální, lékařské, psychologické a právní. Pro pomoc obětem domácího násilí

---

¹⁰⁶ Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. V Praze : Bílý kruh bezpečí, 2007.s.14. ISBN 978-80-239-9449-0 (kroužková vazba).

¹⁰⁷ CONWAY, Helen L. Domácí násilí : příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007.s. 80.Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7 (brož.).

¹⁰⁸ CONWAY, Helen L. Domácí násilí : příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007.s. 81.Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7 (brož.).

¹⁰⁹ CONWAY, Helen L. Domácí násilí : příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha : Albatros, 2007.s. 80-81.Albatros Plus. ISBN 978-80-00-01550-7 (brož.).

¹¹⁰ VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.73-74. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

jsou dále zřizována intervenční centra, která kontaktují oběti domácího násilí a informují je o jejich právech a možnostech pomoci. Tato centra dále koordinují interdisciplinární spolupráci mezi orgány sociálně-právní ochrany dětí, obcemi, orgány Policie České republiky a nestátními či charitativními organizacemi.¹¹¹

- zákon o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení

„Institut vykazání představuje intervenci ze strany státu jako reakci na aktuálně páchané násilí a budoucí hrozící nebezpečí vyplývající pro ohroženou osobu ze soužití s osobou násilnou.“¹¹² Zákon č. 135/2006 Sb. umožňuje přiměřený zásah státu do sféry soukromého vztahu dotčenému domácím násilím. Institut vykazání je tudíž opatřením, které ze zákona činí exekutiva, nikoli sama ohrožená osoba. Díky zákonu na ochranu obětí domácího násilí je osobě ohrožené domácím násilím poskytnuta včasná odborná pomoc a naskytne se jí jedinečná příležitost využít pomoci odborníků a násilný vztah ukončit.

2.3.2.1 Tři pilíře zákona

Lze říci, že zákon č. 135/2006 Sb. je postaven na třech vzájemně provázaných pilířích, které znázorňují propojení všech složek poskytujících pomoc obětem domácího násilí.

- I. pilíř

Prvním z pilířů je Policie České republiky. Ta reaguje na oznámení o domácím násilí a neprodleně provádí zásah na místě incidentu. Cílem tohoto zásahu je zastavit probíhající násilí, poskytnout ochranu osobě ohrožené

---

¹¹¹ VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.74. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

¹¹² Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. V Praze : Bílý kruh bezpečí, 2007.s.13. ISBN 978-80-239-9449-0 (kroužková vazba).

domácím násilím, a pokud jsou naplněny zákonné podmínky pro vykazání, tak učinit.¹¹³

- II. pilíř

Mezi další z pilířů patří intervenčních centra, která poskytují osobám ohroženým domácím násilím psychologickou, sociální a právní pomoc.

- III. pilíř

Za třetí pilíř lze označit občanskoprávní řešení situace ohroženou osobou, která se může obrátit na soud především se žádostí o vydání předběžného opatření. Na základě předběžného opatření je ten, kdo ohrožuje osobu blízkou svým násilným chováním nucen opustit byt a jeho bezprostřední okolí a ve stanovené době se do tohoto místa nevracet.¹¹⁴

2.3.3 Činnost Policie České republiky

*„Policie České republiky poskytne v rozsahu své působnosti pomoc každému, kdo se na ni obrátí. V případech domácího násilí postupuje stejně jako v případech jiných oznámení.“*¹¹⁵ Příslušník Policie ČR nemá pravomoc vstupovat do soukromého života a řešit konflikty v rodinných vztazích. Pokud je však oběť domácího násilí ohrožena na životě, zdraví, svobodě či lidské důstojnosti má Policie ČR právo zasáhnout.

Na základě zákona č.135/2006 Sb. smí zasahující policista v případě

---

¹¹³ PROKÚPKOVÁ, Alena. *Policie.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-03-26]. Tři pilíře pro realizaci pomoci obětem DN. Dostupné z WWW: <www.policie.cz/soubor/galerie-soubory-tri-pilire.aspx>.

¹¹⁴ PROKÚPKOVÁ, Alena. *Policie.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-03-26]. Tři pilíře pro realizaci pomoci obětem DN. Dostupné z WWW: <www.policie.cz/soubor/galerie-soubory-tri-pilire.aspx>.

¹¹⁵ Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. V Praze : Bílý kruh bezpečí, 2007.s.25. ISBN 978-80-239-9449-0 (kroužková vazba).

vyhodnocení situace jako domácího násilí vykázat pachatele z bytu nebo domu společně obývaného s ohroženou osobou. Tento institut vykazání byl dále upraven zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České Republiky, který vešel v platnost dne 1. 1. 2009. Tato právní úprava poskytuje ohrožené osobě nejenom ochranu teritoriální, ale také personální. V předchozí úprava zákona možnost personální ochrany osoby ohrožené nezahrnovala.¹¹⁶

2.3.3.1 Zásah Policie České republiky proti domácímu násilí

V případech domácího násilí Policie ČR poskytuje okamžitou pomoc. Přeruší fyzické násilí, ohrožování dětí, ničení majetku apod. Dále může přijmout trestní oznámení na pachatele. Toto oznámení může podat nejenom oběť samotná, ale i případní svědci ad. Pokud je protiprávní jednání vyhodnoceno jako přestupek, předává jej policie k řešení obecním či obvodním úřadům. Zasahující policisté dále poskytnou osobě ohrožené domácím násilím informace o místech pomoci obětem domácího násilí. Je-li chováním násilné osoby do budoucna ohrožen život, zdraví či svoboda ohrožené osoby, smí policista, jak už bylo zmíněno, vykázat násilnou osobu na 10 dní z obydlí obývaného společně s ohroženou osobou.¹¹⁷

Je však otázkou, zda Policie ČR skutečně postupuje dle zde zmíněných instrukcí a zda tento teoretický postup funguje i v praxi. Tuto otázku se proto pokusím zodpovědět v empirické části na základě výpovědí nejenom odborníků, ale hlavně obětí domácího násilí.

---

¹¹⁶ *W*www.domacinasili.cz [online]. 2009 [cit. 2010-03-31]. Přehled hlavních změn v nové právní úpravě institutu vykazání. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/pravni-uprava/prehled-hlavnich-zmen-v-nove-pravni-uprave-institutu-vykazani/r160>>.

¹¹⁷ Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. V Praze : Bílý kruh bezpečí, 2007.s.41. ISBN 978-80-239-9449-0 (kroužková vazba).

2.3.3.2 Metodická příručka SARA DN

O vykázání násilné osoby ze společného obydlí rozhoduje policista v situaci, kdy lze důvodně předpokládat, že se útoky proti životu, zdraví, svobodě či lidské důstojnosti osoby ohrožené domácím násilím budou v brzké době opakovat. Dále policista při vyhodnocování situace bere v potaz počet dříve již nahlášených napadení, zajištěné důkazy, výpověď napadené osoby a případných svědků.¹¹⁸

K zjednodušení a ke zkvalitnění vyhodnocení situace na místě incidentu byla vyhotovena příručka SARA DN. Zkratka SARA je mezinárodním označením metody pro hodnocení a řízení rizika eskalace domácího násilí. Autory této metody jsou kanadský forezní a klinický psycholog Randall Kropp a švédský policejní psycholog a kriminolog Henrik Bellfrage. Ve spolupráci těchto autorů s Bílým kruhem bezpečí vznikla v roce 2006 česká verze SARA DN.¹¹⁹

Příručka SARA DN obsahuje 15 otázek, které jsou rozděleny do třech oddílů:

- V prvním oddílu se policista dotazuje na otázky týkající se násilí ve vztahu k blízké osobě.¹²⁰

1. Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?
2. Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?
3. Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhružek a úmyslů ze strany násilné osoby?

---

¹¹⁸ *Wwww.donalinka.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-03-31]. Metoda SARA DN. Dostupné z WWW: <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=463>.

¹¹⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila - VITOUŠOVÁ, Petra. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů : příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha : Grada, 2007. s. 111. *ISBN 978-80-247-2014-2* (brož.).

¹²⁰ *Wwww.muklasterec.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-04-15]. SARA DN Katalog otázek. Dostupné z WWW: <http://www.muklasterec.cz/dokumenty/policie/dn_katalog_otazek.pdf>.

4. Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?
5. Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?

- Ve druhé sekci jsou otázky zaměřeny především na obecné sklony pachatele k násilí:¹²¹

1. Dopouští se obecné kriminality?
2. Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?
3. Má násilná osoba pracovní či finanční problémy?
4. Má násilná osoba problémy s toxikománií a jinými závislostmi?
5. Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?

- Ve třetím oddílu se policista kladenými otázkami snaží identifikovat zranitelnost ohrožené osoby:¹²²

1. Chová se ohrožená osoba rozporuplně?
2. Má z násilné osoby extrémní strach?
3. Umí si ohrožená osoba zajistit bezpečí?
4. Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu?
5. Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?

Otázky mohou být pokládány osobě ohrožené domácím násilím, ale i pachateli či případným svědkům. Policista na každou položenou otázku odpoví

---

¹²¹ *W*www.muklasterec.cz [online]. 2007 [cit. 2010-04-15]. SARA DN Katalog otázek. Dostupné z WWW: <http://www.muklasterec.cz/dokumenty/policie/dn_katalog_otazek.pdf>.

¹²² *W*www.muklasterec.cz [online]. 2007 [cit. 2010-04-15]. SARA DN Katalog otázek. Dostupné z WWW: <http://www.muklasterec.cz/dokumenty/policie/dn_katalog_otazek.pdf>.

ano či ne. Jestliže přesahují odpovědi ano, je potvrzeno, že se jedná o opakované násilí a tudíž je situace vyhodnocena jako vyšší stupeň nebezpečnosti násilné osoby a zasahující příslušník Policie ČR má právo vykázat násilnou osobu ze společného obydlí a jeho bezprostředního okolí. Policista je při vyhlášení vykázání povinen specifikovat, na jaký prostor se vykázání vztahuje.¹²³

Podle § 21c zákona o Policii ČR je vykázaná osoba povinna v době rozhodnutí o vykázání vydat policistovi všechny klíče od společného obydlí. Současně má však vykázaná osoba právo v okamžik vykázání vyzvednout si věci osobní potřeby (hygienické potřeby, ošacení, léky, mobilní telefon, cennosti, dokumenty ad.). Během následujících 24 hodin od výkonu rozhodnutí je dále vykázané osobě umožněno vyzvednout si za přítomnosti policisty věci nezbytné pro výkon povolání.¹²⁴

Policisté dále informují vykázanou osobu o možnostech ubytování. Poskytují nezbytné informace nejenom pachateli domácího násilí, ale i osobě ohrožené. Policista nejprve seznámí oběť domácího násilí s následky vyplývajících z uvedení záměrně nepravdivých údajů, k nimž policista při rozhodování o vykázání přihlíží. Příslušník Policie ČR dále poskytne oběti domácího násilí informace týkající se možnosti podání návrhu na vydání předběžného opatření. Dále je osoba ohrožená domácím násilím seznámena s možnostmi využití intervenčních center, azylových domů či jiných institucí, zabývajících se pomocí obětem domácího násilí.¹²⁵

---

¹²³ *W*www.donalinka.cz [online]. 2007 [cit. 2010-03-31]. Metoda SARA DN. Dostupné z WWW: <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=463>.

¹²⁴ Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. V Praze : Bílý kruh bezpečí, 2007.s.41. ISBN 978-80-239-9449-0 (kroužková vazba).

¹²⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila - VITOUŠOVÁ, Petra. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů : příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha : Grada, 2007. s. 112

2.3.3.3 Bezpečnostní plán

Poté, co policista provede šetření, přistoupí k vypracování individuálního bezpečnostního plánu. Je důležité, aby byl tento plán přizpůsobený aktuální situaci oběti. Policista by měl oběť domácího násilí informovat především o zajištění bezpečí domova.

Pokud osoba ohrožená domácím násilím žije s pachatelem ve společném obydlí, existuje vysoké riziko opakování násilí. Je proto velice přínosné informovat oběť domácího násilí o strategiích pro zajištění jejího bezpečí. Příslušníci Policie ČR se pokouší podpořit oběť, aby důvěřovala svým instinktům a intuici, a aby v případě ohrožení učinila včas všechny kroky, které by jí zajistily bezpečí. Například „*ve fázi, kdy oběť cítí, že může dojít k násilí, by se proto měla vyhybat místnostem, jako jsou kuchyň, koupelna nebo místnostem, ze kterých je obtížné uniknout.*“¹²⁶ Je také velice důležité předem si naplánovat možné únikové cesty ze všech místností v domě či bytě, aby v případě nenadálého útoku oběť dokázala včas společné obydlí opustit.¹²⁷

Pokud žije oběť v násilném vztahu, měla by si také nachystat zavazadlo, které by mělo obsahovat všechny potřebné věci jako např. léky a zdravotní pomůcky, doklady a dokumenty, čísla účtů, peníze, oblečení ad. Mělo by být připraveno na místě, ze kterého jej oběť bude moci při náhlém odchodu bez větších problémů vzít. Pokud tak nelze učinit, může být zavazadlo uloženo u známých, příbuzných či jiných osob, kterým osoba ohrožená domácím násilím důvěřuje.¹²⁸

Oběť domácího násilí by se dále neměla bát o své situaci mluvit. Je

---

¹²⁶ VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha : Linde, 2008. s.63. ISBN 978-80-86131-76-4 (brož.).

¹²⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila - VITOUŠOVÁ, Petra. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů : příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha : Grada, 2007. s. 113. ISBN 978-80-247-2014-2 (brož.).

¹²⁸ *Www.spondea.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-04-02]. Bezpečnostní plán pro osoby ohrožené domácím násilím. Dostupné z WWW: <<http://www.ic-brno.cz/index.php?pg=bezpecnostni-plan>>.

totiž velice důležité, aby si vytvořila vlastní podpůrnou síť, která jí bude podporovat a pomáhat. Často se totiž osobě ohrožené domácím násilím nepodaří včas uniknout a potřebuje pomoc. Je tudíž důležité, smluvit si s přáteli či sousedy nouzové znamení (rozsvícené světlo před domem, určité slovo či gesto aj.), kterým upozorní na aktuální nebezpečí a potřebu osobní či policejní intervence.¹²⁹

Osoba ohrožená domácím násilím by si také měla předem promyslet, kam v případě odchodu ze společného obydlí odejde. Pomoc může najít u příbuzných, známých, v azylových domech či u jiných neziskových organizací, věnujících se pomoci obětem domácího násilí. Je však velice přínosné, předem si zjistit kontakt a adresu těchto neziskových organizací a naplánovat si, jak se tam v případě útěku oběť dostane.¹³⁰

---

¹²⁹ Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. V Praze : Bílý kruh bezpečí, 2007.s.40. ISBN 978-80-239-9449-0 (kroužková vazba).

¹³⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila - VITOUŠOVÁ, Petra. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů : příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha : Grada, 2007. s. 113. ISBN 978-80-247-2014-2 (brož.).

3. Empirická část

3.1 Metody výzkumu a sběru dat

Výzkumná část méj diplomové práce vychází ze snahy proniknout do možnosti pomoci obětem domácího násilí, především institutu vykázání. První část výzkum je prováděna formou kvalitativních rozhovorů s odborníky věnujícím se pomoci obětem domácího násilí. Druhá část je prováděna taktéž formou kvalitativního výzkumu, směřuje však k obětem domácího násilí a jejich praktickým zkušenostem, zvláště s institutem vykázání. Rozhovory s odborníky a oběťmi domácího násilí byly prováděny v období od března do května 2010.

3.1.1 Kvalitativní výzkum

„Někteří metodologové chápou kvalitativní výzkum jako pouhý doplněk tradičních kvantitativních výzkumných strategií, jiní zase jako protipól nebo vyhraněnou výzkumnou pozici ve vztahu k jednotné, na přírodovědných základech postavené vědě.“¹³¹ Postupem času získal kvalitativní výzkum rovnoprávné postavení s ostatními výzkumnými formami.

Za kvalitativní výzkum lze považovat *„jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje pomocí statistických metod nebo jiných způsobů kvantifikace.“¹³²* Mnoho autorů s touto definicí však nesouhlasí. Podle jejich názoru jedinečnost kvalitativních výzkumů nezávisí pouze na absenci čísel. Existuje mnoho rozdílných přístupů, které lze označit jako kvalitativní

---

¹³¹ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. s. 49. ISBN 80-7367-040-2 (váz.).

¹³² HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. s. 49. ISBN 80-7367-040-2 (váz.).

výzkum. Významný metodolog Creswell definuje kvalitativní výzkum jako „proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“¹³³

Kvalitativní výzkum lze považovat za celkem pružný typ výzkumu. Na začátku si kvalitativní výzkumník vybírá téma a určí základní výzkumné otázky. Tyto otázky lze doplňovat a modifikovat v průběhu výzkumu. Během sběru a analýzy dat tudíž mohou vznikat nové výzkumné otázky, ale také nové hypotézy, na jejichž základě může výzkumník modifikovat zvolený výzkumný plán a dále pokračovat ve sběru dat a jejich analyzování. Práci kvalitativního výzkumníka lze přirovnat k práci detektiva. „Výzkumník vyhledává a analyzuje jakékoli informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek, provádí deduktivní a induktivní závěry. Seznamuje se s novými lidmi a pracuje přímo v terénu, kde se něco děje.“¹³⁴ Na základě analýzy a interpretace dat vytváří zprávu o kvalitativním výzkumu, jenž obsahuje rozsáhlé citace z uskutečněných rozhovorů a také podrobný popis místa zkoumání. Aby byl badatel schopen správně výzkum analyzovat, musí mít nejenom schopnost odstoupit a kriticky zhodnotit situaci a vyhnout se zkreslení, ale také i schopnost abstraktního myšlení. „K tomu všemu potřebuje výzkumník teoretickou a sociální vnímavost, schopnost udržet si analytický odstup a zároveň užívat dřívějších zkušeností a teoretických znalostí k interpretaci toho, co vidí.“¹³⁵ Dále musí být také všímavý a mít dobré komunikační schopnosti. Závěry, které výzkumník nakonec stanoví, může konzultovat s účastníky

---

¹³³ Creswell, John W. *Qualitative inquiry and research design :choosing among five traditions*. Thousand Oaks : SAGE Publications, 1998.s.12. ISBN 0-7619-0144-2.

¹³⁴ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. s. 50.ISBN 80-7367-040-2 (váz.).

¹³⁵ STRAUSS, Anselm - CORBIN, Juliet. *Základy kvalitativního výzkumu : postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vyd. 1. Boskovice : Albert ; Brno : Sdružení Podané ruce, 1999.s. 11.SCAN. ISBN 80-85834-60-X.

výzkumu a jejich názory lze zohlednit či přidat do výsledné zprávy.¹³⁶

3.1.2 Kvalitativní dotazování

„Výběr metody pro sběr dat se zakládá na požadovaném typu informace i na tom, od koho ji budeme získávat a za jakých okolností se tak bude dít.“¹³⁷

Mezi nejčastější metody používané pro sběr dat v kvalitativním výzkumu však patří rozhovor, tedy kladení otázek a získávání odpovědí. Dále může výzkumník využívat různé typy dotazníků, škál či testů. Tyto metody se mohou využívat samostatně nebo je můžeme navzájem kombinovat.¹³⁸

Pro svůj výzkum jsem si zvolila strukturovaný rozhovor s šesti pečlivě zvolenými otevřenými otázkami pro odborníky, kteří se zabývají problematikou domácího násilí a šesti otázkami pro samotné oběti. Strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami je složen z řady velmi uvážené formulovaných otázek, na které respondenti odpovídají. Tento typ rozhovoru je využíván především v situacích, kdy je třeba minimalizovat variaci otázek kladených dotazovanému a redukovat pravděpodobnost, že se data získaná v jednotlivých rozhovorech budou výrazně strukturně lišit.¹³⁹

Cílem tohoto rozhovoru je co nejvíce minimalizovat působení tazatele na kvalitu rozhovoru. Data z tohoto rozhovoru se lépe analyzují, jelikož se jednotlivá témata v přepisu rozhovoru snadněji lokalizují. Struktura informací je dána sekvencí otázek. Jistá nevýhoda tohoto typu rozhovoru může spočívat v

---

¹³⁶ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. s. 50-51. ISBN 80-7367-040-2 (váz.).

¹³⁷ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. s. 161. ISBN 80-7367-040-2 (váz.).

¹³⁸ STRAUSS, Anselm - CORBIN, Juliet. Základy kvalitativního výzkumu : postupy a techniky metody zakotvené teorie. Vyd. 1. Boskovice : Albert ; Brno : Sdružení Podané ruce, 1999. s. 11. SCAN. ISBN 80-85834-60-X.

¹³⁹ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum : základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha : Portál, 2005. s. 161. ISBN 80-7367-040-2 (váz.).

restrikci na předem dané téma. Omezení lze vidět v kladení stejných otázek všem respondentům, což může vést k přehlížení situovanosti rozhovoru.

Podle mého názoru jsem však otázky volila tak, aby na ně mohli respondenti odpovědět na základě svých vlastních zkušeností, aniž by jejich výpovědi byly otázkami příliš omezovány. Všichni respondenti byli velice sdílní a při zodpovídání otázek se často se rozhovořili i o věcech, na které nebyli dotazováni, což velice pozitivně přispělo k celkovému vhledu do diskutované problematiky.

3.2 Etika výzkumu

Domácí násilí je velice citlivým tématem, o kterém se po dlouhou dobu ve společnosti příliš nemluvalo. Oběti domácího násilí prožívají velké trauma nejenom na základě soužití s násilnickým partnerem, ale mnohdy se setkávají s nepochopením i ve společnosti, bohužel často také u svých přátel či příbuzných. Oběti domácího násilí jsou proto velice citlivé, snadno zranitelné, a když se jim konečně podaří nalézt bezpečný domov, nerady se k traumatickým zážitkům vracejí, natož o něm mluví s cizí osobou.

Bylo tudíž nesnadné nalézt jedince, kteří se stali oběťmi násilí, jež by byli ochotni o této problematice otevřeně hovořit. Ve snaze nalézt oběť domácího násilí, která by se mnou byla ochotna učinit rozhovor, jsem navštívila Azylový dům sv. Anny pro matky v tísní ve Stráži nad Nisou a kontaktovala jsem vedoucí tohoto azylového domu s prosbou, zda by některá z klientek, která se stala obětí domácího násilí, nebyla ochotná se mnou uskutečnit krátký rozhovor. Paní vedoucí mi však sdělila, že v Azylovém domě sv. Anny se v současné době žádné oběti domácího násilí nevyskytují, proto mi nemůže nijak pomoci. Podle mého názoru mají zaměstnanci azylových domů

všemi možnými způsoby chránit soukromí svých klientů, tudíž není v jejich kompetenci na ně zprostředkovávat kontakt.

I přes prvotní obtíže se mi nakonec podařilo se dvěma klientkami Azylového domu sv. Anny mluvit. Kontaktovala mě jedna z obětí, která se u mého otce, dětského lékaře ve Stráži nad Nisou, doslechla o tom, že hledám osoby, které se staly obětí domácího násilí, jež by byly ochotné zodpovědět mi několik otázek. Telefonicky jsme se domluvily na schůzce na zahradě azylového domu. Na začátku rozhovoru jsem ujistila respondentku o tom, že je náš rozhovor zcela anonymní a poskytla jsem jí čas, aby si otázky, které jí budu pokládat, v klidu pročetla. Poté jsem jí sdělila, že pokud by některou z otázek nechtěla zodpovídat, nemusí. Dále jsem se zeptala, zda mohu náš rozhovor nahrávat na diktafon, což na rozdíl od odborníků žádné z obětí domácího násilí nevadilo. Rozhovor probíhal bez sebemenších problémů. Respondentka mi slíbila, že moje telefonní číslo předá své kamarádce, která také byla obětí domácího násilí a ještě tentýž den jsem s touto její přítelkyní učinila rozhovor.

Jak už jsem zmínila, domácí násilí je vysoce traumatickou zkušeností, o které je nelehké mluvit s příbuznými či známými, natož s úplně cizí osobou. Otázky pokládané ve výzkumném šetření jsem proto volila tak, aby byly spíše obecnějšího charakteru a ponechala jsem respondentům možnost zvážit, zda odpoví stručně, či se více rozhovoří a podpoří svoji výpověď vlastní zkušeností. Všichni respondenti byli velice sdílní a odpovídali na všechny otázky bez problémů.

Dalšími oběťmi, se kterými jsem měla možnost učinit rozhovor, byla moje příbuzná a dále také můj blízký přítel. Oba v minulosti pobývali s partnery, kteří je psychicky týrali, později i fyzicky napadali. Musím přiznat, že až během rozhovoru s těmito svými blízkými jsem si uvědomila, jak moc je pro oběti těžké znovu se vracet k nepříjemným vzpomínkám, opět si traumatickou událost připomínat a mluvit o ní.

Druhou skupinu respondentů tvořili odborníci, kteří se zabývají problematikou domácího násilí, s oběťmi domácího násilí pracují a snaží se jim pomoci. Rozhovory se všemi odborníky probíhaly na místě jejich pracoviště po předem domluvené schůzce. Všichni byli velice vstřícní a ochotně odpovídali na všechny moje otázky. Jediným problémem, který nastal, bylo nahrávání jejich výpovědí na diktafon, s čímž nakonec nesouhlasila pouze sociální pracovníce - vedoucí úseku sociálně právní ochrany dětí v Jičíně. Svoje odpovědi na otázky sepsala písemně a zaslala mi je elektronickou poštou. Ostatní odborníci souhlasili s nahráváním svých výpovědí pod podmínkou, že jejich jména zůstanou v anonymitě, což jsem plně respektovala. Důvodem, proč nesouhlasili s uveřejněním svého příjmení, byl fakt, že jejich výpovědi byly doslovně z diktafonu přepisovány a většině respondentů činilo obtíže odpovídat na otázky zcela spisovnou češtinou. Dále jsem odborníky ujistila, že jejich výpovědi budou použity pouze za účelem empirického výzkumu v rámci mé diplomové práce a nebudou bez jejich svolení dále nikde publikovány. Podle mého názoru vědomí, že jejich jména a výpovědi nebudou zveřejněna, napomohlo také větší uvolněnosti respondentů a objektivitu jejich odpovědí.

Otázky, které byly pokládány odborníkům, se zaměřovaly nejenom na pomoc obětem domácího násilí obecně, ale především na zákon o ochraně obětí domácího násilí a s tímto zákonem spojený institut vykázání. Odborníkům, jako jsou sociální pracovníci a psycholog, kteří nepracují v oblasti práva a nemají s tímto zákonem žádné zkušenosti, tudíž činilo problémy tyto otázky zodpovědět. Na druhou stranu mi poskytli mnoho zajímavých, pro celkové zhodnocení výzkumu velice přínosných informací.

Během výzkumného šetření jsem si byla plně vědomá toho, že domácí násilí je tématem, o kterém se nelehko mluví nejenom odborníkům, ale především lidem, kteří se s tímto fenoménem setkali osobně v roli obětí. Byla jsem tudíž velice vděčná všem, kteří byli ochotni zodpovědět moje otázky a pomoci mi hlouběji proniknout do dané problematiky.

3.3 Cíl výzkumu

Domácí násilí je v současné době diskutovaným tématem, o kterém slýcháme nejenom v médiích, ale čteme o něm často i v novinách, časopisech či na internetu. O tomto fenoménu pojednává i řada odborných publikací, které nejsou adresovány pouze samotným obětem domácího násilí, ale i široké veřejnosti. V rámci svojí diplomové práce jsem přečetla širokou škálu knih a článků pojednávajících o problematice domácího násilí, v nichž jsem načerpala mnoho zajímavých informací. Nicméně mě zajímalo, zda je pomoc obětem domácího násilí opravdu tak dostupná a kvalitní, jak jsem se často dočítala v odborné literatuře či zda je v oblasti pomoci obětem domácího násilí potřeba něco změnit.

V rámci výzkumného šetření jsem se zaměřila na dvě skupiny respondentů. První skupinu tvořili odborníci, kteří se po mnoho let problematikou domácího násilí zabývají a mohou tudíž kriticky zhodnotit kvalitu pomoci obětem domácího násilí, která je v České republice dostupná. Druhá skupina respondentů byla složena ze samotných obětí, které mají s domácím násilím osobní zkušenost a samy se ocitly v situaci, kdy potřebovali pomoc od jednotlivých institucí.

Cílem výzkumu bylo především zjistit, zda je pomoc obětem domácího násilí dostatečná a jakými způsoby by se dala případně zkvalitnit. Výzkumné šetření dále zkoumá účinnost zákona č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, na jehož základě má zasahující policista právo vykázat pachatele domácího násilí ze společného obydlí na dobu deseti dní. Mým cílem bylo zjistit, jak hodnotí přijetí a fungování tohoto zákona odborníci a jaké s tímto zákonem mají zkušenosti samotné oběti. Dále se pokouším zmapovat, zda funguje interdisciplinární spolupráce mezi Policií ČR a intervenčními centry a pokud tomu tak není, co je třeba dále zkvalitnit. Je známo, že ve společnosti panuje o domácím násilí mnoho mýtů a polopравd, kterým lidé

bohužel často uvěří. Neopomínám proto také zjistit, zda je podle názoru odborníků i samotných obětí veřejnost dostatečně informovaná o problematice domácího násilí či zda osvěta v této problematice stále chybí.

V průběhu posledních let vzniklo mnoho institucí, které se pomocí obětem domácího násilí zabývají. Je však otázkou, zda je tato pomoc skutečně správně cílená, kvalitní a dostatečná. Vědí opravdu lidé co je to domácí násilí a kam se v případě nutnosti obrátit o pomoc? A pokud tuto pomoc vyhledají, je dostatečně kvalitní? Nejenom na tyto otázky, ale i na otázky týkající se účinnosti institutu vykazání a jeho případných nedostatků, se v rámci svého výzkumného šetření pokusím odpovědět.

3.4 Výzkumný soubor

První část výzkumné práce se zaměřuje především na odborníky, kteří se denně setkávají s oběťmi domácího násilí a snaží se jim pomoci řešit jejich nelehkou situaci. Volila jsem odborníky z různých oblastí, aby bylo možné porovnávat jejich výpovědi a dále je analyzovat. Výzkumný vzorek tvoří:

- Vyšetřovatel Policie ČR
- Vyšetřovatel Policie ČR
- Operativec SKPV Policie ČR
- Sociální pracovnice, odbor péče o dítě
- Sociální pracovnice, vedoucí úseku sociálně právní ochrany dětí
- Psycholožka
- Pracovník probační a mediační služby

Druhá část mojí výzkumné práce se soustřeďuje na oběti domácího násilí samotné. Oběti tvořily tři ženy a jeden muž.

3.5 Pokládání otázek

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem sedm odborníků a čtyři oběti domácího násilí. Oběma těmto skupinám bylo položeno šest otevřených otázek, na které odpovídali. Některé z otázek byly pro obě skupiny dotazovaných stejné. Tyto dotazy se týkaly především zhodnocení pomoci domácího násilí obecně, informovanosti veřejnosti o problematice domácího násilí a institutu vykazání.

Zbývající dotazy už byly zaměřeny již na konkrétní skupinu respondentů. Odborníci zabývající se problematikou domácího násilí byli dotazováni (viz příloha č. 1) na možná úskalí zákona č.135/2006 Sb. o ochraně před domácím násilím, především na možnost zneužití institutu vykazání, odbornou způsobilost zasahujících strážníků rozpoznat, zda se skutečně jedná o domácí násilí a dále na interdisciplinární spolupráci policistů s intervenčními centry.

Otázky pokládání obětem domácího násilí (viz příloha č. 2) směřovaly především na informovanost o institutu vykazání, jeho praktickému využití a možná pozitiva a negativa tohoto institutu. Dále měli respondenti možnost zamyslet se nad tím, co je v pomoci obětem domácího násilí nedostačující a jak by se dala tato pomoc zkvalitnit.

3.6 Analýza výsledků výzkumu

Jak jsem již zmínila, odborníci i oběti domácího násilí odpovídali na šest otevřených otázek. První otázkou, na kterou jak odborníci, tak oběti odpovídali, bylo, zda je podle jejich názoru pomoc obětem domácího násilí v ČR dostatečná. Odpovědi nejenom odborníků, ale i obětí se v této problematice značně lišily. Dle názoru příslušníků Policie ČR (dvě vyšetřovatelky Policie ČR a operativec SKPV Policie ČR) je pomoc obětem domácího násilí celkem dostatečná. Policejní vyšetřovatelka č. 1 komentuje tuto otázku takto: *„Co se týká pomoci obětem domácího násilí v ČR, tak se domnívám, že pro takové ty (...) běžné, takový ty ne nejhorší oběti, což jsou takové ty ženy, které jsou hodně, hodně fyzicky týrané, tak pro ty si myslím, že je to dostatečný.“* Jak zmínila tato respondentka, pro osoby, které nevybočují z řady “běžných obětí“, je pomoc dostačující. Dále však uvádí, že osoby, které jsou po mnoho let týrané, potřebují hlavně psychologickou pomoc, která zatím není zcela kvalitní. Další problémem, který zmiňuje druhá policejní vyšetřovatelka, je, zda oběť skutečně pomoc vyhledá a přijme ji. Právě tento krok bývá zpravidla pro oběť ten nejtěžší a podle názoru této vyšetřovatelky zde chybí především psychologická pomoc.

S tímto názorem se ztotožňují i odpovědi psychologa, sociálních pracovníků a pracovníka Probační a mediační služby. Tito odborníci se domnívají, že se za poslední léta pomoc obětem domácího násilí výrazně zlepšila, je však třeba stále co zkvalitňovat. Psycholožka popisuje právě již zmíněné nedostatky v psychologické pomoci: *„Myslím, že hlavně po té psychologické stránce by se dalo dělat určitě víc. Prvním člověkem, který se často s obětí setkává a kterému se ta oběť svěřuje, bývá policista a ti často nemají takové psychologické schopnosti, jaké by ve skutečnosti měli mít. Většinu obětí domácího násilí také tvoří ženy, pro které bývá fakt dost těžký*

svěřit se někomu úplně cizímu, pro mnohé z nich je i těžký, svěřit se muži, (...) protože zasahující policisté bývají povětšinou muži. Myslím, že by bylo určitě dobré poskytnout určitou psychologickou pomoc obětem domácího násilí již na tom místě trestného činu. Bylo by prospěšné, aby k případům domácího násilí jezdil i psycholog.“ Další problém vidí tato odbornice v psychologické pomoci nejenom obětem, ale zvláště pachatelům domácího násilí. Podle jejího názoru je práce s pachatelem stále opomíjeným problémem. Sociální pracovnice z Hradce Králové zmiňuje dále i nepropracovanost zákona č. 135/2006 Sb. o ochraně před domácím násilím, což podrobněji rozvádí v následující otázce.

Také odpovědi obětí se značně lišily. Ze čtyř respondentů dva (oběť č. 1 a oběť č. 4) odpověděli, že je pomoc obětem domácího násilí v ČR dostatečná. Dle názoru zbývajících respondentů, tomu tak zcela není. Oběť domácího násilí č. 3 (muž) zmiňoval nedostatečnou pomoc právě mužským obětem domácího násilí. Popisoval především nedostatečnou informovanost veřejnosti o této problematice. Další oběť domácího násilí (oběť č. 2) kritizovala především práci jednotlivých institucí, obzvláště Policie ČR a soudu: *„Podle mé zkušenosti tahle pomoc dostatečná není, protože jsem se setkala často s urážkami a obviňováním a ani ty zákony nejsou dotaženy. Když jsem se po dlouhý době obrátila na Policii, aby mi pomohli, nakonec jsem byla já za tu špatnou a ne můj manžel. Bylo to, jak když si vymejším a nakonec ze mě u soudu udělali blázna.“*

Další otázky směřovaly především ke zhodnocení informovanosti o zákoně č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, jehož součástí je právě institut vykázání. Dále také na možná pozitiva a negativa tohoto institutu a jeho účinnost v praxi. Nejprve bych se ráda zaměřila na názory a zkušenosti odborníků. Na otázku, zda se domnívají, že se od zavedení zákona o ochraně před domácím násilím situace obětí zlepšila, odpovídají téměř všichni kladně.

Sociální pracovníce z Hradce Králové komentuje tento zákon takto: *„Jak už jsem zmínila, zavedení zákona č. 135/2006 Sb. bylo určitě dobrým krokem. Je to určitéj zásah do soukromý sféry, což bejvá v případech domácího násilí fakt potřebný. Mezi lidma totiž často panuje mýtus, že domácí násilí je jen nějakým „italským manželstvím“ a společnost nemá právo nijak zasáhnout.“* Dále však tato odbornice zmiňuje, že tento zákon má i určitá úskalí. Umožňuje totiž vykázat pachatele domácího násilí pouze na deset dní. O prodloužení této doby musí požádat už samotná oběť, která to však bohužel často neučiní a násilný cyklus se opakuje. Na druhou stranu, i když oběť o prodloužení doby vykazání požádá, nemusí jí být však vyhověno. Případ je totiž dále prošetřován u soudu a bývá často velice obtížné předložit pádné důkazy, které by pachatele usvědčily.

Vyšetřovatelé Policie ČR a operativce SKPV Policie ČR hodnotili tento zákon, především institut vykazání, velice kladně. Někteří odborníci, mezi které patřila sociální pracovníce v Jičíně, pracovník Probační a mediační služby v Jičíně a psycholožka, se v rámci své praxe s tímto zákonem doposud nesetkali, tudíž nemohli tento zákon blíže komentovat.

Na otázku, zda mají příslušníci Policie ČR dostatečnou kvalifikaci k tomu rozpoznat, zda se opravdu jedná o domácí násilí, odpovídala pouze sociální pracovníce z Hradce Králové a příslušníci Policie ČR. Zbytek respondentů nemá s institutem vykazání žádné zkušenosti, tudíž se necítili kompetentní toto posuzovat. Podle názoru sociální pracovníce bývá rozhodování, zda se jedná o domácí násilí či ne, jednodušší pro policisty, kteří pracují ve větších městech, s případy domácího násilí se tudíž setkávají častěji a prochází také větším počtem školení. Podle jejího názoru posouzení trestného činu dále závisí na individualitě policisty a jeho postoji k domácímu násilí jako takovému.

Příslušníci Policie ČR se domnívají, že informovanost policistů je dostatečná. Vyšetřovatelka Policie ČR č. 1 vypověděla: *„Kvalifikace policistů je podle mého názoru celkem dostatečná, já tam vidím trošičku jiný problém. Ženy jsou totiž ve chvíli, kdy domácí násilí oznamují, plné emocí z aktuálního útoku, prostě toho, k čemu tam došlo a může se pak někdy stát, že jsou jejich informace trošku zkreslené, zveličené a podobně.“* Podle výpovědi této vyšetřovatelky se může stát, že situaci příslušník Policie ČR posoudí jako domácí násilí, později se však postupným vyšetřováním prokáže, že tomu tak nebylo. Nemyslí si však, že by se jednalo o špatné posouzení případu ze strany zasahujícího strážníka, jelikož se daná situace může mnohdy jevit skutečně jako domácí násilí. Tato vyšetřovatelka dále zmiňuje, že začínající policisté mají možnost v případě nejistoty kontaktovat svého nadřízeného či kolegu, který má více zkušeností a je tudíž schopen kompetentněji situaci posoudit.

Následující otázka, jež byla položena odborníkům, se týkala možného zneužití institutu vykázání. Všichni odborníci odpověděli, že by tento institut zneužit mohl být, v praxi se s tím však nikdo z dotazovaných doposud nesetkal. Příslušníci Policie ČR, kteří mají s institutem vykázání více zkušeností, všichni zmínili zneužívání domácího násilí ženami, které občas svoje domácí hádky zveličí natolik, že případ zprvu vypadá, že se opravdu jedná o domácí násilí. Vyšetřovatelka Policie ČR na otázku odpovídá takto: *„No, vyloženě, že by někdo někoho křivě obvinil, že ho nějak doma týral nebo podobně, tak to snad ani ne, ale v jednom případě co jsem měla, by se dalo říct, že to bylo takové trošku nadsazené, jo, že samozřejmě nějaké roztržky tam doma byly, ale ta paní to trošku víc zveličila a popisovala to tak, (...) právě, že si člověk říkal, ta to má někde vyčtený. A pak se ukázalo u soudu, že to je hodně, hodně nadnesený.“*

Někdy se také stává, že žena obviní svého partnera z páchání domácího násilí za účelem získání dětí během rozvodového řízení. Tento případ

komentuje operativec SKPV Policie ČR „*Se zneužitím institutu vykázání jsem se zatím nesetkal, ale domácí násilí samo o sobě bývá zneužíváno, když se třeba chtějí manželé rozvést a manželka chce získat děti, tak si vymyslí, že jí manžel napadal. S tím jsem se už setkal. Nejdřív to vypadalo jako fakt, ale postupným šetřením jsme zjistili, že to je jenom takovej vypočítavej tah k získání dětí.*“

Poslední otázka vztahující se k institutu vykázání se týkala spolupráce Policie ČR s intervenčními centry. Odborníci byli dotazováni, zda tato spolupráce funguje a co by se dalo dále případně zkvalitnit. Na tuto otázku odpověděli pouze policejní vyšetřovatelky, operativec SKPV Policie ČR a sociální pracovníce z Hradce Králové. Podle jejich názoru funguje tato spolupráce bez jakýchkoli problémů. „*Myslím si, že to funguje dobře. Kdykoli potřebujeme nějakou zprávu, tak nám ji podají, a ba naopak, když jim tam někdo přijde, tak je upozorněn na tu možnost, že by to měl ohlásit, ale oni nikoho nenutí, protože samozřejmě v tom intervenčním centru se pořád těm lidem nechává ta jejich volná vůle, jak moc to chtějí řešit a přes ty úřady a hlavně to trestní řízení tady u nás.*“ (vyšetřovatelka Policie ČR č. 2)

Co se týká institutu vykázání, zasahující policisté podle názoru odborníků vždy dodržují stanovenou lhůtu 24 hodin, během kterých musí nahlásit uvalení tohoto institutu intervenčnímu centru, jenž kontaktuje oběť domácího násilí a nabídne jí pomoc. Sociální pracovníce z Hradce Králové upozorňuje na jiný problém. Pokud není institut vykázání uvalen, policisté domácí násilí často intervenčním centřům případ dále nehlásí a je tím pomoc obětem bohužel dále znemožněna. Dle názoru této odbornice by kontaktování intervenčních center mělo následovat po každém zásahu u případu domácího násilí, jelikož zásah zvenčí je často jediným impulzem k tomu, aby oběť začala svoji situaci řešit a odpoutala se od svého násilnického partnera.

Druhou skupinu respondentů tvořily oběti domácího násilí. Během výzkumného šetření se mi podařilo zkontaktovat čtyři oběti domácího násilí - 3 ženy a jednoho muže. Mým cílem bylo zjistit, zda jsou tito respondenti dostatečně informovaní o institutu vykázání, jaká pozitiva a negativa podle jejich názoru tento institut může přinášet a zda některá z obětí má s tímto institutem osobní zkušenost. Pokud ano, jakého charakteru tato zkušenost je a co by se případně dalo v rámci institutu vykázání dále zkvalitnit.

Na otázku, týkající se znalosti zákona č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, především institutu vykázání, odpověděli všichni respondenti kladně. Bez potíží dokázali tento institut definovat a jeho zavedení hodnotili velice pozitivně. *„No, o tomhle zákoně jsem slyšel a myslím si, že to je určitě dobrá věc. Je to o tom, že můžou toho pachatele na určitéj čas vykázat z toho obydlí, kde oba žijou, čímž se dá konečně najevo i to, kdo je ten špatnej. Ta oběť má konečně klid a může se v klidu, bez nátlaku rozhodnout, co dál. Jo, myslím, že je to dobrej nápad.“* (oběť domácího násilí č. 3)

Téměř všichni respondenti zmiňovali zvláště pozitiva tohoto institutu. Možné klady a zápory komentovala oběť domácího násilí č. 4 takto: *„Myslím si, že tento zákon má především pozitiva. Pachatel domácího násilí musí opustit obydlí, oběť má dostatek času promyslet si, jak se svým životem naloží v budoucnu a také i ta společnost najednou vidí, že domácí násilí je něco trestuhodnýho (...) a i ta pozice oběti je trošku jinde.“* Určité rezervy tohoto institutu uvedla pouze oběť domácího násilí č. 2. Tato respondentka jako jediná měla s institutem vykázání osobní zkušenost, tudíž odpovídala na tuto otázku na základě těchto svých zkušeností. *„Já na tom negativa ani moc nevidím, ale myslím, že to není moc domyšlený. (...) Deset dnů je stejně krátká doba, a pokud ten pachatel ten institut poruší, tak za to nakonec dostane stejně jenom podmínku, ale není to pro něj nějaká velká hrozba. Je dobrý, že se ten chlap*

vzdálí aspoň na chvíli z domu a ta oběť si může v klidu promyslet, co bude dál. Je to určitě dobrá věc, ale měli by to ještě nějak dodělat.“

Jak jsem již zmínila, pouze jedna z dotazovaných obětí domácího násilí měla s institutem vykázaní osobní zkušenost. Tato respondentka (oběť domácího násilí č. 2) ve své výpovědi zmiňuje především nedostatky tohoto institutu. *„Já jsem bydlela s mým manželem, dětmi a jeho mámou a tátou ve společném domě. I když mu policajti nařídili, aby opustil dům, on se stejně za den vrátil a jeho táta ho pustil domů. Řekli mi, že když zavolám, policajty, tak řeknou, že jsem ho pustila domů já a budu stíhaná já, proto jsem nic na Policii neoznámovala a po tom, co se zjistilo, že porušil ten institut jsem byla za tu špatnou já, protože já jsem ho pustila, takže jsem já udělala přestupek, (...), to ale nebyla vůbec žádná pravda. Takže tenhle institut byl tedy na něj sice na uvalenej, ale na druhou stranu on ho stejně porušil, takže mi to stejně moc nepomohlo.“*

Zákon č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím udává, že za porušení zákonem dané lhůty 10-ti dnů hrozí postih nejenom pachateli domácího násilí, ale i oběti samotné. Dalo by se říci, že tento zákon chrání mnohdy oběť i proti její vůli. Oběť totiž nemá možnost vzít agresivního partnera během této doby a zpět a je nepřímo nucena zamyslet se během těchto deseti dní nad tím, jak se svým životem dále naloží. Pokud tedy manžela oběti domácího násilí č. 2 pustili do domu jeho rodiče a hrozili jí tím, že pokud přivolá Policii ČR, vypovědí, že pachatele do domu pustila ona, je pochopitelné, že měla tato respondentka strach. Na druhou stranu by příslušníci Policie ČR určitě vzali v potaz to, že pokud by skutečně oběť umožnila pachateli vstoupit do domu, nehlásila by toto porušení institutu vykázaní ihned na Policii.

Dále tato oběť uvádí, že je doba deseti dní příliš krátká. S tímto jejím tvrzením nelze jinak, než nesouhlasit. Je však důležité zmínit, že tato doba lze

dále prodloužit až na rok. O toto prodloužení však musí požádat sama oběť a rozhoduje se o něm u soudu, kde je nutno předložit pádné důkazy, což bývá často obtížné.

Další otázka byla pokládána nejenom obětem domácího násilí, ale také odborníkům. Tento dotaz směřoval ke zjištění, zda je informovanost veřejnosti o problematice domácího násilí dostatečná. Šest ze sedmi respondentů je toho názoru, že je buď informovanost společnosti celkem dostatečná a že se během posledních let opravdu značně zlepšila. Pouze sociální pracovníce z Jičína si myslí, že v oblasti domácího násilí základní osvěta stále chybí. Naopak příslušníci Policie ČR se domnívají, že má veřejnost o fenoménu domácího násilí informací skutečně dostatek. Pokud oběti chtějí svoji situaci řešit, není příliš obtížné vyhledat potřebné informace. Policejní vyšetřovatelky dokonce zmínily až přílišnou informovanost veřejnosti. *„Prostě ta informovanost (...) na jednu stranu je tam prostě až přeinformovanost a na druhou stranu někdy ti, kterejch se to skutečně týká, často neví, co dělat a často je překvapíte s tím, co mají všechno za možnosti a za práva. Myslím si, že když ale člověk chce, může si velmi snadno najít informace, ať už je to na internetu, o domácím násilí se běžně mluví i v rádiu, v televizi a kdo chce, tak si ty informace prostě najde. Pokud ale nemá zájem, tak je těch informací prostě málo.“* (vyšetřovatelka Policie ČR č. 1)

Podle názoru psycholožky, pracovníka probační a mediační služby a sociální pracovníce z Hradce Králové se informovanost veřejnosti o problematice domácího násilí během posledních let značně zkvalitnila, tudíž se i postoj společnosti k obětem domácího násilí změnil. *„Myslím, že propagace problematiky domácího násilí je čím dál víc. S různěma letákama se můžete setkat na různých místech: na úřadech, v čekárnách u lékařů, v časopisech, na internetu atd. (...) Lidi se proto z různých zdrojů dozvídají, že domácí násilí prostě je, a že pokud se v nějaký takový situaci ocitnou, není to nic, za co by se*

měli stydět. (...) Dá se říct, že hlavně prostřednictvím médií se lidi dozvídají, že domácí násilí nejsou jen nějaký občasný hádky, ale fakt vážná věc, která může mít kolikrát i katastrofální důsledky. (pauza) Proto dost lidí přestává být lhostejný a snažej se, ať už zavoláním Policie ČR nějakým jinejma krokama ty oběti nějak pomoci.“

Na rozdíl od odborníků, odpovědi obětí domácího násilí se na tuto otázku značně lišily. Dá se říci, že každý z těchto respondentů se setkal u veřejnosti s odlišnou reakcí, tudíž jsou jejich názory skutečně různorodé. Respondentka č. 4, jež byla obětí domácího násilí již před šestnácti lety, současnou situaci komentuje takto: *„Podle mého názoru se pohled široké veřejnosti na problematiku domácího násilí během posledních let dost změnil. V době, kdy kdy jsem já sama byla obětí domácího násilí na mě přátelé a příbuzní pohlíželi spíše jako na citlivku, která všechno zveličuje a možná si ty rány i zaslouží. (...) Můj muž byl váženým právníkem, byl velice galantní, příjemný, otevřený člověk a na jednu stranu jsem i chápala, že si ho nikdo nedokáže představit v roli člověka, který bije svoji ženu. Myslím, že v současný době je veřejnost daleko víc informovaná o tom, jak domácí násilí vypadá, a že i člověk, který může působit mile na veřejnosti, se může chovat úplně jinak v soukromí.“*

S názorem, že se přístup veřejnosti k obětem domácího násilí se během posledních let změnil, se ztotožňuje i oběť domácího násilí č. 3. Zmiňuje však jiný problém a tím jsou genderové rozdíly mezi oběťmi. *„Tak jak jsem říkal na začátku, společnost o domácím násilí ví, ale v roli oběti si všichni představějí ženskou. Prostě to je ve společnosti už takhle vžitý. Ženy jsou křehké, jemné, zranitelné a správnej chlap by měl být tvrdák, kterej by na sebe nenechal přece sáhnout, natož od ženský. Ty lidi ale neviděj to pozadí...“* Tento respondent se domnívá, že společnost není dostatečně informovaná o tom, že obětí domácího násilí se může stát i muž. Během studia odborné literatury jsem

se často setkávala s tím, že autoři adresovali knihu především ženám. Tento krok vysvětlovali tím, že procento mužů, kteří se stali oběťmi domácího násilí je podle odborných studií a výzkumů zanedbatelné, tudíž pojem oběť zaměňovali často se slovem žena a v roli agresora popisovali vždy muže. Domnívám se však, že podíl mužů, kteří se stali oběťmi domácího násilí, je daleko vyšší. Tito muži se však bojí o svém problému hovořit, jelikož vědí, že by tento fakt veřejnost nepřijala a dostalo by se jim pouze výsměchu. Jak zmiňuje respondent č. 3 ve své výpovědi, ve společnosti jsou stále zakořeněny určité stereotypy a je nelehké přijmout, že se i muž může stát obětí domácího násilí.

Oběti č. 1 a 2 se shodly na tom, že společnost stále není o problematice domácího násilí dostatečně informovaná a obě zmínily, že u své rodiny a přátel nezískaly tolik potřebnou pomoc a podporu. Je však potřebné zdůraznit, že obě tyto respondentky během svých výpovědí uvedly, že se stýkaly především s přáteli a rodinou svého manžela, tudíž je jasně patrné, že se od těchto lidí mohli dočkat pomoci jen velice obtížně. Podle mého názoru, i kdyby byla osvěta veřejnosti o problematice domácího násilí sebevětší, rodiče by se stále zastali svého syna a kamarádi v hospodě svého kamaráda.

Poslední otázka se zaměřovala na případnou možnost zkvalitnění pomoci obětem domácího násilí. Tento dotaz byl adresovaný samotným obětem domácího násilí. Respondentky, pobývající v azylovém domě ve Stráži nad Nisou, obě zmínili potřebu delšího pobytu v azylových domech. V současné době je možnost využití služeb tohoto azylového domu omezena pouze na rok. Po uplynutí této doby musí oběť se svými dětmi toto zařízení opustit a mnoho z obětí, které se nemají kam uchýlit, se bohužel vrací ke svým agresivním partnerům. Oběť domácího násilí č. 2 dále zmiňuje potřebu dopracování a zkvalitnění institutu vykazání takovým způsobem, aby zákonem daná lhůta 10- ti dnů byla na základě žádosti oběti automaticky prodloužena, a

aby byl pachatel domácího násilí při porušení zákazu vstupu do společného obydlí skutečně potrestán.

Oběť domácího násilí č. 3 zmiňuje také potřebu informovat veřejnost o tom, že se obětí domácího násilí nestávají pouze ženy. *„Myslím, že by fakt dost pomohlo, kdyby si obyčejný lidi uvědomili, že i chlap může bejt, ať už psychicky nebo fyzicky týranej. Nějaká, třeba i mediální propagace by třeba pomohla, já nevím. Prostě, myslím si, že zásadní problém je v tom, že existuje určitě hodně chlapů v podobný situaci, jako ve který jsem byl já, ale maj strach to někde hlásit, to je ten problém.“*

Na otázku, jak by se případně dala zkvalitnit pomoc obětem domácího násilí, nepřímo odpověděli i samotní odborníci. Většina z nich se shodla na tom, že v rámci pomoci obětem domácího násilí stále chybí pomoc psychologická. Tuto potřebu nezmiňuje pouze psycholožka, ale i policejní vyšetřovatelky. Tito odborníci dále zmiňují, že tuto psychologickou pomoc potřebují nejenom oběti, ale i pachatelé domácího násilí. Sociální pracovníce z Jičína se domnívá, že i osvěta veřejnosti o problematice domácího násilí je stále nedostatečná.

Co se týká institutu vykázání, neuvedli odborníci, kteří se s jeho uvalením v praxi setkávají, téměř žádné problémy. Pouze policejní vyšetřovatelka č. 2 zmínila potřebu dalšího vzdělávání policistů, především v oblasti klasifikace domácího násilí, na jehož základě je uvalen institut vykázání. Sociální pracovníce z Hradce Králové nicméně zmiňuje problém, který nastává, pokud se oběti rozhodnou o prodloužení institutu vykázání požádat. *„Pokud o prodloužení nakonec požádaj, jsou často i problémy taky na soudech.(...) Bejvá totiž celkem těžký předložit pádný důkazy. (...) Domácí násilí se nejčastějč projevujou hlavně tím psychickým týráním, který se bohužel špatně dokazuje. Když je ta oběť týrána i fyzicky, stejně často chybí potřebná*

dokumentace, protože ty ženský většinou styděj, to napadení nehlásej a ty své zranění fakt dobře maskujou. “

Během výzkumného šetření jsem zaznamenala také značné rozdíly v informovanosti odborníků o domácím násilí, především o institutu vykázaní. V krajských městech, jako je Liberec a Hradec Králové, se profesionálům, kteří se problematikou domácího násilí zabývají, nabízí daleko větší možnost školení a jiných vzdělávacích akcí. Dále žije v těchto městech také o mnoho více obyvatel, tudíž i výskyt domácího násilí je zde mnohem vyšší. I přes tento fakt mě celkem překvapilo, že odborníci pracující v Jičíně, ve městě téměř se 17 000 obyvateli, nejsou o institutu vykázaní téměř vůbec informováni. Jak mi sdělila sociální pracovnice, vedoucí úseku sociálně právní ochrany dětí v Jičíně, podle jejich zkušeností Policie v Jičíně institut vykázaní nevyužívá. Podle mého názoru není institut vykázaní v tomto městě využíván díky již zmíněnému nedostatku informací a potřebného proškolení o této možnosti.

Závěr

Tato diplomová práce vznikla ze snahy hlouběji proniknout do problematiky domácího násilí, seznámit se s teorií týkající se tohoto fenoménu a zaměřit se především na dostupnost a kvalitu odborné pomoci, jež se obětem domácího násilí v ČR dostává. Mým cílem bylo také analyzovat zákon č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, jehož součástí je institut vykázaní a prozkoumat, zda se od zavedení tohoto institutu situace obětí skutečně zlepšila a jaká možná pozitiva a negativa tento institut přináší. Dále jsem se pokusila zjistit, co je třeba v oblasti pomoci obětem domácího násilí dále zlepšit a kam by tato pomoc měla v budoucnu směřovat.

Výzkumný vzorek tvořili nejenom odborníci pomáhající obětem domácího násilí, ale také oběti samotné. Je však nutno zdůraznit, že domácí násilí je velice traumatickou zkušeností, o které je nelehké mluvit, tudíž kontaktovat tyto respondenty nebylo vůbec jednoduché. I přes prvotní obtíže se mi nakonec podařilo nalézt čtyři oběti domácího násilí, které byly ochotné se mnou učinit rozhovor a jejichž výpovědi výrazně přispěly k vyvození závěrů.

Hlavní přínos této práce spatřuji v obsahu empirické části, především v analýze výpovědí respondentů. Díky výzkumnému šetření jsem měla možnost porovnat teorii publikovanou v odborné literatuře se skutečnou praxí. Otázky pokládané respondentům směřovaly především k objasnění účinnosti institutu vykázaní. Zavedení možnosti uvalení tohoto institutu oceňovali nejenom odborníci, ale zvláště oběti domácího násilí. Dozvěděla jsem se, že interdisciplinární spolupráce mezi jednotlivými institucemi opravdu funguje bez problémů a institut vykázaní plní svoji funkci tak, jak má. Na druhou stranu má tento institut i jisté rezervy. Někteří odborníci a zvláště oběť, jež měla s tímto institutem osobní zkušenost, upozorňovala na obtížnost prodloužení institutu vykázaní a dále uvedla také nedostatečný postih pachatele při porušení zákazu vstupu do společného obydlí.

Co se týče nedostatků v oblasti pomoci obětem domácího násilí, zmiňovali odborníci především nevyhovující psychologickou pomoc nejenom pro oběti, ale také pachatele domácího násilí. Někteří z těchto odborníků společně s oběťmi upozorňovali také na nedostatečnou informovanost veřejnosti o problematice domácího násilí. Jedna z obětí upozornila na fakt, že i muži se stávají oběťmi domácího násilí, o čemž se bohužel zřídka zmiňují nejenom média, ale i odborná literatura.

Během výzkumného šetření jsem dále zjistila, že informovanost odborníků pracujících v Liberci je daleko vyšší, než u odborníků pracujících v Jičíně, kde není institut vykazání téměř vůbec využíván. Je proto důležité uvědomit si, že pouhé zavedení legislativních opatření neznamena, že se situace obětí skutečně zlepší. Pokud nebudou příslušníci Policie ČR, kteří o uvalení institutu vykazání mohou rozhodnout, dostatečně proškoleni a informováni, bude účinnost zákona č. 135/2006 Sb. nadále neefektivní.

Na základě výzkumného šetření jsem dospěla k závěru, že během posledních let se problematice domácího násilí věnuje opravdu více pozornosti, než tomu bylo před lety. Vzniklo mnoho institucí, které se věnují práci s oběťmi domácího násilí a snaží se jim pomoci v jejich nelehké životní situaci. I přes mnohé snahy o zkvalitnění pomoci obětem domácího násilí, existuje v této intervenci stále mnoho rezerv. Oběť domácího násilí bývá často mylně ztotožňována se ženou a představa, že by se touto obětí mohl stát muž, je pro veřejnost stále těžko pochopitelná. Mnoho mužů se proto stydí obrátit na pomoc odborníků i svých blízkých a jsou nuceni řešit svoji situaci sami. Také psychologická pomoc není jistě zcela dostatečná. Mnoho policistů, zasahujících u případů domácího násilí, není kvalitně proškoleni, tudíž nejsou schopni obětem nabídnout adekvátní psychologickou pomoc. Dále i již zmíněné legislativní opatření v podobě zákona č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, jež zasahuje do soukromé sféry a pokouší se usnadnit pozici

oběti, skrývá jisté rezervy. Lhůta deseti dnů, po které je agresor nucen opustit společné obydlí je poměrně krátká a o prodloužení institutu vykázání již rozhoduje soud, kde je nutno předložit pádné důkazy, což bývá zpravidla velice obtížné. Podle mého názoru úplného odstranění všech nedostatků nelze nikdy dosáhnout, je však nutné fenomén domácího násilí neopomíjet a snažit se možnosti prevence a krizové i dlouhodobé intervence v práci s oběťmi domácího násilí neustále zlepšovat.

Použité zdroje

- BUSKOTTE, Andrea. Z pekla ven: žena v domácím násilí. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2008. s. 176. ISBN 978-80-251-1786-6.
- CONWAY, Helen L. Domácí násilí: příručka pro současné i potenciální oběti se zákonem č. 135/2006 Sb. platným od 1. ledna 2007. 1. vyd. Praha: Albatros, 2007. s. 158. ISBN 978-80-00-01550-7.
- CRESWELL, John W. *Qualitative inquiry and research design: choosing among five traditions*. Thousand Oaks : SAGE Publications, 1998. ISBN 0-7619-0144-2.
- ČÍRTKOVÁ, L. Psychické týrání partnera aneb Domácí násilí beze stop. Právo a rodina, 2007, č. 6, s. 1 an.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila - MACHÁČKOVÁ, Radka - VITOUŠOVÁ, Markéta. Domácí násilí - přístup k řešení problému ve vybraných evropských zemích: studie. [Praha] : Bílý kruh bezpečí, 2002. ISBN 80-86284-19-0.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila - VITOUŠOVÁ, Petra. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. s. 143. ISBN 978-80-247-2014-2.
- Domácí násilí - násilí na mužích a seniorech. Vyd. 1. Praha: Triton, 2006. s. 108. ISBN 80-7254-914-6.
- HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. s. 407. ISBN 80-7367-040-2 (váz.).
- JANDOUREK, Jan. Sociologický slovník. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. s. 285. ISBN 978-80-7367-269-0.
- Metodický rámec interdisciplinární spolupráce na místní úrovni při řešení případů domácího násilí. V Praze: Bílý kruh bezpečí, 2007. s. 54. ISBN 978-80-239-9449-0.
- Stop traumatickým vzpomínkám: jak zvládnout posttraumatickou stresovou poruchu. Praha: Portál, 2003. s. 178. ISBN 80-7178-811-2.

- STRAUSS, Anselm - CORBIN, Juliet. Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie. Vyd. 1. Boskovice: Albert; Brno: Sdružení Podané ruce, 1999. s. 196. ISBN 80-85834-60-X.
- VARGOVÁ, Branislava - POKORNÁ, Dana - TOUFAROVÁ, Marie. Partnerské násilí. Praha: Linde, 2008. s. 159. ISBN 978-80-86131-76-4.
- VIZINOVÁ, Daniela - PREISS, Marek. Psychické trauma a jeho terapie (PTSD) : psychologická pomoc obětem válek a katastrof. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. s. 158. ISBN 80-7178-284-X.
- VOŇKOVÁ, Jiřina - HUŇKOVÁ, Markéta. Domácí násilí v českém právu z pohledu žen. Praha: ProFem, 2004. s. 194. ISBN 80-239-206-1.
- VOŇKOVÁ, Jiřina - MACHÁČKOVÁ, Radka. Domácí násilí : právní minimum pro lékaře. Praha: ProFem, 2003. s. 49. ISBN 80-239-2105-3.

Elektronické zdroje

- *Acorus, občanské sdružení* [online]. 2009 [cit. 2010-03-13]. Spolupracující organizace. Dostupné z WWW: <acorus.cz/cz/spolupracujici-organizace.html>.
- *Bílý kruh bezpečí* [online]. 1.11.2009 [cit. 2010-03-13]. Intervenční centra. Dostupné z WWW: <domacinasili.cz/cz/redakce/intervencni-centra/intervencni-centra-informace-jake-sluzby-poskytuji-a-nabizi/r89>
- Craven, Z. 2003. [cit. 2010-03-11] Battered Woman Syndrome. Australian Domestic and Family Violence Clearinghouse.http://www.austdvclearinghouse.unsw.edu./topics_pdf>.
- *Domacinasili.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-03-03]. Domácí násilí. Dostupné z WWW: <domacinasili.cz/cz/redakce/domaci-nasili/r69>.

- *Domacinasili.cz* [online]. 2009 [cit. 2010-03-31]. Přehled hlavních změn v nové právní úpravě institutu vykázání. Dostupné z WWW: <<http://www.domacinasili.cz/cz/redakce/pravni-uprava/prehled-hlavnich-zmen-v-nove-pravni-uprave-institutu-vykazani/r160>>.
- *Donalinka.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-03-31]. Metoda SARA DN. Dostupné z WWW: <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=463>.
- *DONA linka* [online]. 2007 [cit. 2010-03-06]. Pomoc osobám ohroženým domácím násilím. Dostupné z WWW: <donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=348>.
- Dutton, D. G. 1996. [cit. 2010-03-10] Critique of the „Battered Woman“ Syndrome Model. In: *VAWnet: The National Online Resource Center on Violence Against Women*. Harrisburg, PA: VAWnet: The National Resource Center on Domestic Violence/Pennsylvania Coalition Against Domestic Violence. http://www.new.vawnet.org/Assoc_Files_VAWnet/AR_bws.pdf
- *Help 24* [online]. 2005 [cit. 2010-03-16]. Oběti domácího násilí. Dostupné z WWW: <help24.cz/index.php?page=clanky&view=obeti_domaciho_nasili>.
- *Koordona.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-03-19]. Specifika domácího násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.koordona.cz/domaci-nasili/co-je-to-domaci-nasili/2-specifika-domaciho-nasili.html>>.
- *Muklasterec.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-04-15]. SARA DN Katalog otázek. Dostupné z WWW: <http://www.muklasterec.cz/dokumenty/policie_katalog_otazek.pdf>.
- *Oblastní charita Znojmo* [online]. 2009 [cit. 2010-03-05]. Poradna pro oběti domácího násilí Tereza. Dostupné z WWW: <<http://www.znojmo.caritas.cz/02nasezarizeni/tereza.php>>.
- *Socialnipece.brno.cz* [online]. 2009 [cit. 2010-03-05]. Poradenské služby. Dostupné z WWW: <<http://www.socialnipece.brno.cz/skupina/poradenske-sluzby/>>.

- *O.s.Magdalenium* [online]. 2010 [cit. 2010-03-03]. Znaký a druhy domácího násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.magdalenium.cz/index.php?nid=4875&lid=CZ&oid=64>>.
- *Policie.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-03-26]. Tři pilíře pro realizaci pomoci obětem DN. Dostupné z WWW: <www.policie.cz/soubor/galerie-soubory-tri-pilire.aspx>.
- *Rosa-os.cz* [online]. 2008 [cit. 2010-03-03]. Co je domácí násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/co-je-domaci-nasili/>>.
- *Rosa-os.cz* [online]. 2008 [cit. 2010-03-13]. ROSA- Kdo jsme. Dostupné z WWW: <[rosa-os.cz/](http://www.rosa-os.cz/)>.
- *Rosa-os.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-03-18]. Legislativa v ČR. Dostupné z WWW: <[rosa-os.cz/domaci-nasili/legislativa-v-cr/](http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/legislativa-v-cr/)>.
- *Rosa-os.cz* [online]. 2008 [cit. 2010-03-19]. Mýty o domácím násilí. Dostupné z WWW: <<http://www.rosa-os.cz/domaci-nasili/myty-o-domacim-nasili/>>.
- *Spondea.cz* [online]. 2007 [cit. 2010-04-02]. Bezpečnostní plán pro osoby ohrožené domácím násilím. Dostupné z WWW: <<http://www.ic-brno.cz/index.php?pg=bezpecnostni-plan>>.
- *Wikipedie Otevřená encyklopedie* [online]. 25.9.2009 [cit. 2010-03-14]. Stockholmský syndrom. Dostupné z WWW: <cs.wikipedia.org/wiki/Stockholmský_syndrom>.

Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Otázky pokládáné odborníkům

Příloha č. 2 - Otázky pokládáné obětem domácího násilí

Příloha č. 3 - Přepisy výpovědí odborníků

Příloha č. 1 - Otázky pokládáné odborníkům

1. Myslíte si, že je pomoc obětem domácího násilí v ČR dostatečná?
2. Domníváte se, že se od zavedení zákona o ochraně před domácím násilí situace obětí zlepšila? Pokud ano, jak?
3. Myslíte si, že mají příslušníci Policie ČR dostatečnou kvalifikaci k tomu rozpoznat, zda se opravdu jedná o domácí násilí?
4. Může být institut vykázaní zneužit? Setkal/a jste se již s případem jeho zneužití?
5. Jak hodnotíte spolupráci Policie ČR s intervenčními centry?
6. Domníváte se, že je veřejnost dostatečně informovaná o problematice domácího násilí?

Příloha č. 2 - Otázky pokládáné obětem domácího násilí

1. Myslíte si, že je pomoc obětem domácího násilí v ČR dostatečná?
2. Slyšel/a jste o tom, že 1. 1. 2007 vešel v účinnost zákon o ochraně před domácím násilím, jehož součástí je institut vykázání? Víte, v čem tento institut spočívá?
3. Máte Vy sám/sama s tímto institutem nějaké osobní zkušenosti? Pokud ano, jaké?
4. Jaká pozitiva a negativa může podle Vašeho názoru institut vykázání přinášet?
5. Domníváte se, že je veřejnost dostatečně informovaná o problematice domácího násilí?
6. Jakým způsobem by se podle Vašeho názoru dala zkvalitnit pomoc obětem domácího násilí?

Příloha č. 3 - Přepisy výpovědí odborníků

Sociální pracovnice, odbor péče o dítě v Hradci Králové

Pohlaví: žena

Věk: 29 let

Datum rozhovoru: 26. 3. 2010

1. Myslím, že se situace obětí domácího násilí během posledních let celkem zlepšila. Vznikly instituce, které se věnují pomoci nejenom obětem domácího násilí, ale co pracujou třeba i s pachatelama- jako je např. ADRA. (...) Zkvalitnila se určitě i ta legislativní opatření. Vznikl zákon, kterej umožňuje vykázat pachatele domácího násilí na 10 dní ze společného obydlí, (...) a to je určitě dobrý krok vpřed. Na druhou stranu ale, (...) i když je snaha v těch zákonech obětem domácího násilí pomáhat, je to trošku nedotažený do praxe.

2. Jak už jsem zmínila, zavedení zákona č. 135/2006 Sb. bylo určitě dobrým krokem. Je to určitě zásah do soukromý sféry, což bejvá v případech domácího násilí fakt potřebný. Mezi lidma totiž často panuje mýtus, že domácí násilí je jen nějakým „italským manželstvím“ a společnost nemá právo nijak zasáhnout. No, (...) díky intervenci neziskovejch organizací si naštěstí naši milí zákonodárci uvědomili, že domácí násilí není jen nějakýma občasnejma hádkama, a že je potřeba ho prostě nějak řešit. Samotná oběť totiž často nenajde odvahu a ani sílu svojí situaci nějak řešit. Tenhle zákon jí pomůže dostat se alespoň na těch 10 dní z toho násilného vztahu, obrátit se na nějaký odborníky, uvědomit si svou pozici a prostě pokusit se svůj život změnit. (...) Tenhle model ale dost často nefunguje. Oběti prostě nejsou schopný uznat, že chyba není na jejich straně a nedokážou toho svého násilnickýho partnera fakt opustit. I když můžou po uplynutí deseti dnů požádat o prodloužení toho

vykázání, hodně z nich to ale neudělá. (...) Často uvěří slibům a prostě nejsou schopný toho agresivního partnera vopustit a vezmou ho prostě zpátky. (pauza) Jako sociální pracovníci se pak snažíme učinit na ně jistě tlak, alespoň skrz ty jejich děti. (...) Pokoušíme se jim ukázat, že domácím násilím netrpí jen samy, ale i děti, které přihlíží všemu, co se doma děje. V některých případech tahle intervence pomůže, myslím, že spíš kvůli tomu, že se ty oběti boje, že o ty děti přijdou. Pokud o prodloužení nakonec požádají, jsou často i problémy taky na soudech.(...) Bejvá totiž celkem těžký předložit pádný důkazy. (...) Domácí násilí se nejčastěji projevují hlavně tím psychickým týráním, který se bohužel špatně dokazuje. Když je ta oběť týrána i fyzicky, stejně často chybí potřebná dokumentace, protože ty ženský většinou stydět, to napadení nehlásí a ty své zranění fakt dobře maskují.

3. Jak který. Podle mého názoru bývá situace lepší hlavně na větších obvodech, kde se policajti setkávají s tím domácím násilím častěji, než na obvodech menších. (...) Dá se říct, že procházejí i více školeníma. (...) Na druhou stranu menší města nejsou tak anonymní, ty policajti často znají situaci v té rodině a možná se i víc snaží. (...) Obecně se dá říct, že někteří policajti přistupují ke své práci fakt zodpovědně a snaží se to řešit co nejlíp, někteří ale domácí násilí zlehčují a neangažují se moc, nějak to řešit. Je jim to prostě jedno.

4. Myslím, že institut vykázání zneužitéj může být, ale s jeho zneužitím jsem se za dobu své praxe nesetkala.

5. Podle mého názoru tahle spolupráce většinou funguje. Policie ČR musí hlásit uvalení institutu vykázání do 24 hodin a právníci v intervenčních centrech si tuhle lhůtu celkem hlídají. Když ale policajti jedou k případu domácího násilí a o vykázání nerozhodnou nikam to pak dost často dál nehlásí a my občas zjistíme, že Policie nahlásila domácí násilí až třeba po půl roce neustálých výjezdů.

6. Myslím, že propagace problematiky domácího násilí je čím dál víc. S

různejma letákama se můžete setkat na různých místech: na úřadech, v čekárnách u lékařů, v časopisech, na internetu atd. (...) Lidi se proto z různých zdrojů dozvídají, že domácí násilí prostě je, a že pokud se v nějaký takový situaci ocitnou, není to nic, za co by se měli stydět. (...) Dá se říct, že hlavně prostřednictvím médií se lidi dozvídají, že domácí násilí nejsou jen nějaký občasné hádky, ale fakt vážná věc, která může mít kolikrát i katastrofální důsledky. (pauza) Proto dost lidí přestává být lhostejný a snažej se, ať už zavoláním Policie ČR nějakým krokem ty oběti nějak pomoci.

Vyšetřovatel Policie ČR v Liberci č. 1

Pohlaví: žena

Věk: 32 let

Datum rozhovoru: 12. 4. 2010

1. Co se týká pomoci obětem domácího násilí v ČR, tak se domnívám, že pro takové ty (...) běžné, takový ty nenejhorší oběti, což jsou takové ty ženy, které jsou hodně, hodně fyzicky týrané, tak pro ty si myslím, že je to dostatečný. Co se týká takových těch obětí, které vybočují z té řady toho běžného, tak tam bych řekla, hlavně, co se týká té psychologické pomoci, že to tam není zcela dostatečný. Víím, že existují různé společnosti nebo neziskové organizace, který se tímhle zabývají, ale myslím si, že tam je hlavně důležitá ta psychická podpora a ta možná v téhle republice nefunguje tak, jak by měla. Možná se mylím, ale co víím, že jsem se setkala některým ženským, tak ani nevěděli kolikrát, že mají možnost někde jít, na někoho se obrátit a nebylo to pro ně kolikrát nejjednodušší a kolikrát se domnívaly, že tu psychologickou

pomoc ani nepotřebují, ačkoli já se domnívám, že co se tohohle týče, pokud bude někdo, já nevím, dvacet let týrán, tak tu pomoc potřebuje. Jo, akorát že stejně jako si dlouho nedokázal uvědomit, jestli je týrán nebo není týrán, tak si potřebuje uvědomit to, že jakoby potřebuje psychologickou pomoc.

2. Popravdě řečeno nevím, kdy ten zákon byl přesně zaveden. (tazatel: „V roce 2007 vešel v účinnost.“) Já to dělám od roku zhruba 2004, kdy 1. 6. 2004 vešel v platnost paragraf Týrání osoby žijící ve společně obydleném bytě nebo domě, teď už se to jmenuje trošičku jinak a takže já bych řekla, že se situace obětí zas až tak moc nezměnila. Jediný, co se změnilo je to, že dříve to bylo tak, že vždy musela odejít oběť. Teď už odchází vlastně ten pachatel díky tomu institutu vykázaní. Takže, v tomhleto se určitě ta situace obětí zlepšila, ale zas na druhou stranu si myslím, že spoustu z těch skutečných obětí toho nevyužije, protože se bojí nějakýho jinýho, (...) prostě mají z toho útočníka obavy a stejně většinou ony, ty ženy skončí v nějakém azylovém domě. Víím, že existují i případy domácího násilí na mužích, ale sama jsem se tím ve své praxi nesetkala, takže říkám ony.(smích)

3. Takhle. Kvalifikace policistů je podle mého názoru celkem dostatečná, já tam vidím trošičku jiný problém. Ženy jsou totiž ve chvíli, kdy domácí násilí oznamují, plné emocí z aktuálního útoku, prostě toho, k čemu tam došlo a může se pak někdy stát, že jsou jejich informace trošku zkreslené, zveličené a podobně. Takže se mi několikrát stalo, že prvotně ten výslech vypadal na nějaký těžký domácí násilí a ve finále, když se tak jako šetřilo postupně, tak se zjistilo, že je to spíš taková italskou domácnost. Ano, sice žena dostává, ale často je napaden i ten chlap. Nebo ano, žena dostane, ale až po tom, co dvě hodiny ječí na toho chlapa kvůli tomu, že by třeba v hospodě nebo já nevím, že se prostě někde zdržel, třeba i v práci, tam prostě můžou být různé důvody. Samozřejmě prostě záleží na tom, jestli to je zkušenější policista, který nastoupil třeba aspoň před pěti lety nebo jestli to je začínající policista, který za sebou nemá třeba ani základní odbornou přípravu nebo kterej je hned po tý

odborný přípravě a kterej se s těma případama ještě nesetkal. Tam je trošičku problém. Na druhou stranu mají všichni svoje velitele, nadřízené a pokud k něčemu takovému jedou a nemají dostatek zkušeností, měli by zavolat svému nadřízenému či někomu, o kom ví, že to zpracovává nebo někdy zpracovával a měl by se poradit. Myslím, že v tomhlectom by neměl být zas tak velkej problém. Někdy je složitější získávat takový ty informace z toho prostředí, co se týká té rodiny, protože se k tomu, že to oznáměj se ty ženy dostanou až po strašně dlouhý době a ve chvíli, kdy se to rozhodnou oznámit, tak zjistíme, že nikdy nic neoznámily, že si nestěžovaly ani rodině a ve chvíli, kdy byly třeba zbitý, tak ani nevyhledaly lékařskou pomoc a pro jistotu, aby jejich vlastní rodina nic neřekla, tak nejeli třeba čtrnáct dní ani k rodině. V takových případech jsou důkazy téměř nulové a je velkej problém je získávat. (...) To už je pak na soudě, jestli to pak vezme nebo nevezme.

4. Zneužit se dá všechno, samozřejmě. Jestli jsem se osobně setkala s případem zneužití, (...) takhle, vím, že došlo k vykazání několika osob, kdy k tomu vykazání došlo přesně v takové situaci, kterou jsem před chvílí zmiňovala. Ta prvotní situace vypadala, že ten člověk už tam nemůže bejt a že ti dva lidé spolu nedokážou existovat na jednom místě a pak se zjistilo, že to nebylo zas až tak závažný. Ale protože to funguje jako preventivní opatření, nikoliv jako opatření nějakého trestního charakteru, tak se domnívám, že v tu chvíli, kdy o tom ti policisté rozhodovali to bylo oprávněné a to, že se pak zjistilo, že to nebylo úplně až tak. (...) Ze strany Policie myslím, že nenastala chyba. To, že je to bylo hodnoceno trošku jinak, než to bylo ve skutečnosti, se určitě stát může, ale s tím, že by institut vykazání někdo využil vyloženě cíleně, jsem se ještě nesetkala.

5. Ve spolupráci Policie ČR s intervenčními centry nevidím vůbec žádný problémy. Na začátku to fungovalo tak, že přišel někdo i na intervenční centrum a z intervenčního centra měli na mě třeba kontakt a fungovalo to tak, že odkázali oběť na mě či na někoho, kdo tuto problematiku přímo zpracovává.

Pak u nás bohužel nastala velmi mizerná personální situace a tohleto jsme bohužel museli odbourat z toho důvodu, že se to nedalo prostě časově zvládat, být připraven prostě kdykoli, takže teď intervenční centrum odkazuje oběti domácího násilí na běžný obvodní oddělení, ale jinak si myslím, že tam prostě není žádný problém.

6. Já mám někdy pocit, že je někdy až přeinformovaná, protože to, co občas tvrdí média, bývá často trochu zkreslené a ne úplně odpovídající realitě a (...) a někdy mám prostě pocit, že si ty ženský přečtou nějaký manuál, co je to domácí násilí a pak říkají: „No, on mi dělá tohle a to vím, že je nějaký psychologický týrání a on mi dělá tohleto a to je fyzický týrání nebo mě sexuálně zneužívá.“ Někdy z toho mám prostě pocit, že nemluvíte s osobou, která něco strašného prožila, ale s někým, kdo vypráví o někom jiném. Prostě ta informovanost (...) na jednu stranu je tam prostě až přeinformovanost a na druhou stranu někdy ti, kterých se to skutečně týká často neví, co dělat a často je překvapíte s tím, co mají všechno za možnosti a za práva. Myslím si, že když ale člověk chce, může si velmi snadno najít informace, ať už je to na internetu, o domácím násilí se běžně mluví i v rádiu, v televizi a kdo chce, tak si ty informace prostě najde. Pokud ale nemá zájem, tak je těch informací prostě málo.

Vyšetřovatel Policie ČR v Liberci č. 2

Pohlaví: žena

Věk: 30 let

Datum rozhovoru: 26. 4. 2010

1. Tak už tahle první otázka je taková, (...) no, nevím, co na to odpovědět. Je to opravdu složitěéé. (smích) (tazatelka: „Klidně hovorově.“) Jasný, když se budu snažit na ten diktafon, tak to bude prostě o ničem. No, takhle. Myslím si, že se zákonodárci snaží, aby to jako odpovídalo tomu, že jako žijeme v právním státě, civilizovaným státě, takže se snažej ty zákony dostatečně upravovat, takže já si myslím, že je. Teď je ale problém samozřejmě v tom, teď nevím, jestli tím nebudu odpovídat už na nějakou další otázku, ale že teda jsou osoby samostatný, někdo více či méně introvertní a podle toho pak s tou svou situací tak nějak nakládá, takže kdo se bojí obrátit se s tou svojí situací na jednotlivé instituce, tak tomu není zas tolik pomoci.

2. Určitě už jenom tím, že se tím zákonodárci nějak zabývali, že ten zákon teda vytvořili, samozřejmě připomohly tomu také nějak média, rozhodně to bylo medializováno, takže se to dostalo do povědomí lidí, takže já si myslím, že ano, že se ta situace obětí určitě zlepšila. (tazatelka: „A jak třeba?") Zlepšilo se to právě tím, že právě díky té medializaci se dozvěděli, co by mohli dělat a jak se tím zabývat. Dokonce teď jsem si všimla, že v jednom seriálu, od nového roku je ten stalking, takže v tom seriálu ukazují, jak to třeba může vypadat, když se ty ženy s tím různě potýkají a třeba ne tou správnou cestou, když se prostě neobráť na Policii a snaží se to řešit tak, že tomu pachateli vycházejí vstříc.

3. No, tak, na tuhleto otázku nemůžu snad nějak ani odpovědět. Nemám s tím

zkušenost. (...) Asi, myslím, si, že v tomhle by asi mohlo být děláno víc. Třeba, aby se dělala nějaká školení nebo tak nějak podobně, aby to jako policajti dokázali líp rozpoznávat. Jen doufám, že to není jen můj názor. Třeba nějaký školení jsou a já o nich nevím. To fakt nemůžu říct.

4. No, tak obecně samozřejmě na tuhle otázku musím odpovědět, že ano, že může být zneužit, zvlášť právě když ty osoby, nebudu říkat ženy, ale teda ty osoby pronásledované a tak podobně díky těm médiím mají ty zkušenosti, jak by teda měli, (...) co by měli dělat a jak by to mělo vypadat, takže, vlastně díky tomu oni jsou schopni potom popsat nějaké rádobý skutečnosti, které třeba nebyly, ale oni vědí, že takhle by to mělo vypadat, když tam mělo být to domácí násilí, takže takhle oni to popisují. Takže potom to je už samozřejmě na těch úřadech, který se tím zabývají, aby rozpoznaly, jestli náhodou ta osoba teda to nemá spíš někde načtené, než že se jí to fakt stalo. (...) A ta druhá část tý otázky, jestli jsem se setkala s tím zneužitím. No, vyloženě, že by někdo někoho křivě obvinil, že ho nějak doma týral nebo podobně, tak to snad ani ne, ale v jednom případě co jsem měla, by se dalo říct, že to bylo takové trošku nadsazené, jo, že samozřejmě nějaké roztržky tam doma byly, ale ta paní to trošku víc zveličila a popisovala to tak, (...) právě, že si člověk říkal, ta to má někde vyčtený. A pak se ukázalo u soudu, že to je hodně, hodně nadnesený.

5. Myslím si, že to funguje dobře. Kdykoli potřebujeme nějakou zprávu, tak nám ji podají, a ba naopak, když jim tam někdo přijde, tak je upozorněn na tu možnost, že by to měl ohlásit, ale oni nikoho nenutí, protože samozřejmě v tom intervenčním centru se pořád těm lidem nechává ta jejich volná vůle, jak moc to chtějí řešit a přes ty úřady a hlavně to trestní řízení tady u nás.

6. Tak to už je částečně zodpovězeno. Jak jsem říkala na začátku, myslím si, že je společnost poměrně hodně informovaná. Kdo chce, tak si pomoc najde. V dnešní době si opravdu na internetu najdete cokoli a i lidé, kteří nemají přístup k internetu a tomuhle, (...) právě jak říkám, kdo je takovej prostší, tak kouká třeba na ty seriály a i tam se to snaží dát, takže ty lidé se k tomu dostanou.

Sociální pracovnice- vedoucí úseku sociálně právní ochrany dětí v Jičíně

Pohlaví: žena

Věk: 38 let

Datum rozhovoru: 12. 5. 2010

1. Nedokážu posoudit. Myslím si, že chybí základní osvěta v problematice domácího násilí.
2. Ve své profesi ani v soukromém životě jsem změnu nezaznamenala.
3. Nevím. Nedokážu posoudit.
4. Ve své praxi (2,5 roku) jsem se já ani žádná z mých kolegyň s institutem vykázání nesetkala. Setkala jsem se s dotazníkem policie, na základě kterého policisté vyhodnocují, zda se jedná o domácí násilí. V případě, který jsem řešila se podle toho dotazníku policie domácí násilí neprokázalo. Nevím, nedokážu posoudit, zda může být institut vykázání zneužit.
5. Neumím zhodnotit. Nemám s tímto žádné zkušenosti.
6. Oběti si často neuvědomují nebo si nepřipouštějí, že se jim domácí násilí děje. Setkala jsem se s případem, že model otce násilníka převzal syn. Matka byla obětí. Syn po smrti otce matku fyzicky i psychicky týral. Na základě návrhu matky je nyní ve výchovném ústavu. Myslím si, že veřejnost není o problematice domácího násilí dostatečně informována.

Psycholog

Pohlaví: žena

Věk: 34 let

Datum rozhovoru: 20. 5. 2010

1. Podle mého názoru jsou v této oblasti určitě jistý, teda jisté rezervy. (...) Myslím, že hlavně po té psychologické stránce by se dalo dělat určitě víc. Prvním člověkem, který se často s obětí setkává a kterému se ta oběť svěřuje, bývá policista a ti často nemají takové psychologické schopnosti, jaké by ve skutečnosti měli mít. Většinu obětí domácího násilí také tvoří ženy, pro které bývá fakt dost těžký svěřit se někomu úplně cizímu, pro mnohé z nich je i těžký, svěřit se muži, (...) protože zasahující policisté bývají povětšinou muži. Myslím, že by bylo určitě dobré poskytnout určitou psychologickou pomoc obětem domácího násilí již na tom místě trestného činu. Bylo by prospěšné, aby k případům domácího násilí jezdil i psycholog. (...) Je mi ale jasné, že tohle je těžko realizovatelné. A dalším problémem, který by se neměl zapomínat řešit je i práce s pachatelem domácího násilí, tam si myslím, že ta psychologická pomoc taky vcelku chybí.

2. Abych řekla pravdu, o tomto zákoně toho moc nevím, tudíž se nemůžu blíže vyjádřit.

3. No, myslím, že rozpoznat domácí násilí není asi ve většině případů ten zásadní problém. Složitější je ta psychologická pomoc, což už jsem ale zmínila v předchozí otázce.

4. No, zneužít se dá asi všechno. O institutu vykázaní jsem něco málo slyšela, ale žádný partner mých klientek nebyl zatím vykázan. Když se rozhodnou oběti svou situaci řešit, musí odejít ony.

5. Tuto otázkou nemohu zodpovědět, nemám s tím zkušenosti.

6. Tak určitě se o domácím násilí konečně začalo víc mluvit, což určitě pozitivně ovlivňuje pozici té oběti ve společnosti. S různými letáky se člověk může setkat dnes na každém kroku. Nedávno mi jeden policista přinesl letáčky o domácím násilí i sem. O domácím násilí lze také nalézt spoustu informací i na internetu nebo v časopisech, zvláště v těch pro ženy. (...) Ze svojí praxe vím, že se oběti domácího často obávají komukoli svěřit, jsou plné strachu a často se domnívají, že si za svou situaci mohou samy a fyzické tresty si dokonce zaslouží. (...) Obětem domácího násilí většinou dost pomůže podpora rodiny nebo přátel. (...) Většina mých klientek vyhledá mojí pomoc právě na základě doporučení těch svých známých. Pokud má oběť zázemí buď v rodině nebo mezi těmi přáteli, je naše práce určitě daleko jednodušší, než když je ta oběť na všechno sama. (...) Takže musím říct, že informovanost veřejnosti je fakt dost důležitá a myslím, že osvěty není nikdy dost.

Pracovník Probační a mediační služby v Jičíně

Pohlaví: muž

Věk: 35 let

Datum rozhovoru: 26. 5. 2010

1. Já nejsem úplně kompetentní tohle posuzovat. (...) Myslím, že by se dalo určitě dost věcí zlepšit, ale na druhou stranu se už taky dost věcí zlepšilo, takže

ta pomoc obětem domácího násilí v téhle zemi je, určitě je ale ještě dál co zlepšovat.

2. Tahle otázka souvisí už s tou předchozí. Ta situace se určitě zlepšila už jenom na základě toho, že se touthle problematikou zabývá více institucí. Určitě je ale ještě co zlepšovat. (...) Jedním ze třech pilířů probační a mediační služby je pomoc obětem obecně, tudíž se může jednat i o oběti domácího násilí. My jsme takovou zprostředkující institucí, která se snaží oběti tak nějak nasměrovat- ať už třeba na manželskou poradnu či občanskou poradnu a tak. Po tom, co jsem se dozvěděl o tom, že mě navštívíte a budeme se bavit i o téhle problematice jsem hovořil s kolegyní, která byla na školení o domácím násilí, ale o institutu vykázání se tam nemluvalo.

3. Nedokážu posoudit, protože s tím nemám konkrétní zkušenosti. Víím, že vznikají specializované týmy, prostě více erudované týmy policistů, kteří jsou vyškoleni, aby dokázali domácí násilí rozpoznat. Moje kolegyně třeba zprostředkovává kontakt obětí s Policií ČR a někdy se i s nimi radí, zda se jedná či nejedná o domácí násilí.

4. S obětí, která využila institut vykázání jsem se doposud nesetkal, takže jsem se logicky nesetkal ani s jeho zneužitím. Obecně se dá říct, že zneužít se dá všechno, víc Vám k tomu ale bohužel nemůžu říct.

5. Tak na tuto otázku nedokážu odpovědět, o tom opravdu nic nevím.

6. Ne. O domácím násilí by mohlo být určitě daleko více informací. Sice se za poslední roky ta situace dost lepší, ale stále je co zlepšovat.

Operativec SKPV Policie ČR

Pohlaví: muž

Věk: 31 let

Datum rozhovoru: 28. 5. 2010

1. Ano

2. Myslím, že ano. (...) Součástí tohoto zákona je totiž institut vykázání a to je určitě velká pomoc obětem.

3. Určitě ano.

4. Tak zneužít může být, to určitě ano. Se zneužitím institutu vykázání jsem se zatím nesetkal, ale domácí násilí samo o sobě bývá zneužíváno, když se třeba chtějí manželé rozvést a manželka chce získat děti, tak si vymyslí, že jí manžel napadal. S tím jsem se už setkal. Nejdřív to vypadalo jako fakt, ale postupným šetřením jsme zjistili, že to je jenom takovej vypočítavej tah k získání dětí.

5. Myslím si, že ta spolupráce funguje bez problémů.

6. Ano. Existuje mnoho zdrojů informací. O domácím násilí se teď celkem dost běžně mluví i v televizi, takže ta informovanost je podle mě dobrá.

Oběť domácího násilí č. 1

Pohlaví: žena

Věk: 24 let

Počet dětí: 2 (dcera 4 roky, syn 2 roky)

Povolání: na mateřské dovolené

Datum rozhovoru: 19. 5. 2010

1. Asi jo. (tazatelka: „A z Vaší osobní zkušenosti?) Jo.
2. Ano. No, že vykážou na deset dní nebo na jak dlouho z domu toho (...) násilníka.
3. No, ještě k tomu nedošlo. No, když mě zbil, tak jsem prostě odešla. (tazatelka: „A našla jste pomoc bez problému, věděla jste, kam se obrátit?“) Jo, na tenhle domov. (tazatelka: „A našla jste odkaz na internetu nebo někde jinde?) No, na internetu. Můžem tady ale bejt se synem a dcerou pouze rok, takže moc nevím, co pak, no.
4. No, negativa snad asi ani ne. Pozitiva tam určitě jsou. (tazatelka: „A jaká třeba?“) No, ta ženská může zůstat s tím dítětem v bytě a není vlastně vykázaná na ulici, že jo.
5. To nevím. (tazatelka: „Setkala jste se třeba s nějakým nepochpením u Vašich přátel či rodiny?) Jo, jo, jo, tenhle zákon, že to není pravda mi bylo řečeno. Jo, že vlastně jeho maminka, moje bejvalá tchýně vlastně tvrdila, že to nejde, aby jeho vykážali z jeho vlastního bytu.
6. No, ani nevím. (tazatelka: „Myslíte, že vše funguje jak má? Práce policistů, sociálních pracovníků, pomoc intervenčních center a azylových domů?) Jo, zatím co mám zkušenosti, tak jo.

Oběť domácího násilí č. 2

Pohlaví: žena

Věk: 21 let

Počet dětí: 1 (syn 3 roky)

Povolání: na mateřské dovolené

Datum rozhovoru: 19. 5. 2010

1. Myslím, že určitě ne. Podle mé zkušenosti tahle pomoc dostatečná není, protože jsem se setkala často s urážkami a obviňováním a ani ty zákony nejsou dotaženy. Když jsem se po dlouhý dobu obrátila na Policii, aby mi pomohli, nakonec jsem byla já za tu špatnou a ne můj manžel. Bylo to, jak když si vymejšlim a nakonec ze mě u soudu udělali blázna.

2., 3. O tomhle zákoně vim, protože můj manžel byl vykázaný. Tenhle zákon umožňuje vykázat pachatele domácího násilí na deset dnů ze společného obydlí, a pokud se vrátí, takže tenhle institut poruší, měl by být nějak potrestaný. (...) No, to se ale v mém případě nestalo. Já jsem bydlela s mým manželem, dětmi a jeho mámou a tátou ve společném domě. I když mu policajti nařídili, aby opustil dům, on se stejně za den vrátil a jeho táta ho pustil do domu. Řekli mi, že když zavolám, policajty, tak řeknou, že jsem ho pustila domů já a budu stíhaná já, proto jsem nic na Policii neoznamovala a potom, co se zjistilo, že porušil ten institut jsem byla za tu špatnou já, protože já jsem ho pustila, takže jsem já udělala přestupek, (...), to ale nebyla vůbec žádná pravda. Takže tenhle institut byl tedy na něj sice na uvalený, ale na druhou stranu on ho stejně porušil, takže mi to stejně moc nepomohlo.

4. Já na tom negativa ani moc nevidím, ale myslím, že to není moc domyšlený. (...) Deset dnů je stejně krátká doba, a pokud ten pachatel ten institut poruší,

tak za to nakonec dostane stejně jenom podmínku, ale není to pro něj nějaká velká hrozba. Je dobrý, že se ten chlap vzdálí aspoň na chvíli z domu a ta oběť si může v klidu promyslet, co bude dál. Je to určitě dobrá věc, ale měli by to ještě nějak dodělat.

5. Myslím si, že se o domácím násilí celkem často mluví třeba i v televizi. Ale když jsem se třeba setkávala s manželovými přáteli, tak jsem byla za tu špatnou já. (...) Když mě léta bil, tak si to oni vykládali tak, že si to buď zasloužím, nebo si to dokonce i vymejšlím. Jeho rodiče, u kterých jsme bydleli, považovali za toho chudáka jeho. On dostal dva roky podmínku, ale nebylo to k ničemu, protože byl stejně na svobodě a při řešení případu u soudu ze mě udělali blázna, kterej si všechno jen vymejšlí a skončila jsem v psychiatrický léčebně v Kosmonosích.(...) Takže si myslím, že je problém v tom, že se ze skutečných obětí dělají pachatelé a skutečný pachatelé unikají nějakému trestu.

6. Myslím, že institut vykázání je určitě dobrá věc, ale chtělo by to nějak dotáhnout do konce. I možnost azylových domů, ve kterých můžete být jenom rok, je celkem málo. Já jsem tady teprv první měsíc, ale sama nevím, co bude, až ten rok uplyne. Vím, že se k manželovi nechci vrátit, protože mě bil za úplný kraviny- třeba jsem umyla nádobí, uklidila celej barák a von vobjevil jednu neumytou lžičku a hned mi začal nadávat a zmlátil mě. Bylo pro mě těžký sehnat nějakou pomoc, (...) až přes sociální pracovnice z péče o dítě jsem se dozvěděla o tomhlectom domě a jsem tady spokojená. Mám konečně svůj život, rozhoduju se sama za sebe, cejtím se konečně svobodná a nemusím se bát, že pokud udělám něco špatně, tak mě hned zfláká nebo tak něco.

Oběť domácího násilí č. 3

Pohlaví: muž

Věk: 24

Počet dětí: 0

Povolání: truhlář

Datum rozhovoru: 7. 5. 2010

1. No, jak kterejm obětem. Myslím si, že co se týče pomoci obětem, ženám, je ta pomoc asi celkem dobrá. Existuje dost azylových domů a i ta informovanost lidí v tomhle státě je už lepší, tak se prostě nemusej bát a hlavně stydět někde se někomu svěřit. Ať už přátelům nebo rodině, to je jedno, ty blízký lidi to myslím vezmou daleko jinak, natož policajti. Představ si, že bych já, jako chlap přišel na policejní stanici ohlásit, že mě přítelkyně fyzicky napadá, bych se musel hanbou propadnout. (...) Nebo i doma, to říct třeba tátovi. No, to by asi nešlo. Prostě tím chci říct, že když muž bije ženu, je to přijímáno celkem dost jinak, než když žena týrá muže. To je ještě v tuhle dobu pro tu společnost nepochopitelný.

2. No, o tomhle zákoně jsem slyšel a myslím si, že to je určitě dobrá věc. Je to o tom, že můžou toho pachatele na určitéj čas vykázat z toho obydlí, kde oba žijou, čímž se dá konečně najevo i to, kdo je ten špatnej. Ta oběť má konečně klid a může se v klidu, bez nátlaku rozhodnout, co dál. Jo, myslím, že je to dobrej nápad.

3. No, já sám s tímhle institutem osobní zkušenost nemám. Jak už jsem říkal, nebyl jsem ani schopnej zkontaktovat Policii. Já nevím. Nepřipadal bych si pak jako chlap už vůbec. Někomu vykládat, že mě přítelkyně týrá a já nejsem schopnej od ní odejít, no, neměl bych na to. Oni si to neprožili, nevěděj jaký to

je. To násilí nepřijde hned, prostě (...) tak nenápadně, postupně. Já nevím, myslím, že kdo to nezažil, to prostě nepochopí a lidi maj tendenci soudit strašně rychle.

4. Jak už jsem říkal, dobrý je určitě to, že ta oběť má klid na to se rozmyslet, co dál. A taky v tom, že ten pachatel je tak nějak konečně potrestanej. Negativa může mít každý zákon, ale myslím si, že tady převažujou asi spíš ty klady.

5. Tak jak jsem říkal na začátku, společnost o domácím násilí ví, ale v roli oběti si všichni představěj ženskou. Prostě to je ve společnosti už takhle vžitý. Ženy jsou křehké, jemné, zranitelné a správněj chlap by měl bejt tvrdák, kterej by na sebe nenechal přece sáhnout, natož od ženský. Ty lidi ale neviděj to pozadí. Já jsem třeba se svou přítelkyní žil ze začátku úplně bez problému. Pak se konečně rozhoupala, že se rozvede, přišly soudy o kluka a začlo to bejt takový napjatý. Byla podrážděná, furt na mě ječela a já jsem si říkal, jo, až to skončí, tak se sklidní, ale přišla taková, fakt strašná věc. (...) No, ty to víš, tak to nechci nějak rozvádět. Její táta prostě umřel u nás doma, dostal infarkt, sice jsem ho oživoval, ale prostě umřel. Já, (...) já jsem udělal všechno, co jsem mohl, ale to prostě ona nikdy nepochopila. Byl jsem prostě ten, co zabil jejího tátu. Od té doby to bylo peklo. Měla problémy v práci, začla fakt dost pít a ty scény byly strašný. Z práce jí vyhodili, takže byla celý dny doma, užírala se sebelítostí, a když jsem přišel z práce domů, tak v tom lepším případě na mě ječela, když byla opilá hodně, vytáhla na mě kolikrát třeba i kudlu. Já bych na ženskou ruku nevztáhl, tak jsem to řešil tím, že jsem šel prostě přespat ke kamarádovi. (...) Bydleli jsme na okraji vesnice, takže o tom, co se u nás děje nikdo moc nevěděl, vědělo se jen, že začla chlastat. (...) Jen její syn, ten jedinej byl jediným důvodem, proč jsem v tom vztahu zůstával. Když nebyla schopná ona, snažil jsem se o kluka starat aspoň já, ale nakonec jsem stejně odešel. Nevím, prostě jsem už byl tak strašně vyčerpanej, že jsem prostě nemoh dál.

6. No, určitě by bylo dobrý si uvědomit, že v takovýhle situaci je spousta

chlapů, ale snaží se to utajit. Myslím, že by fakt dost pomohlo, kdyby si obyčejný lidi uvědomili, že i chlap může bejt, ať už psychicky nebo fyzicky týranej. Nějaká, třeba i mediální propagace by třeba pomohla, já nevím. Prostě, myslím si, že zásadní problém je v tom, že existuje určitě hodně chlapů v podobný situaci, jako ve který jsem byl já, ale maj strach to někde hlásit, to je ten problém.

Oběť domácího násilí č. 4

Pohlaví: žena

Věk: 43 let

Počet dětí: 1 (syn 16 let)

Povolání: lékařka

Datum rozhovoru: 16. 5. 2010

1. Podle mého názoru v současné době je ta pomoc obětem domácího násilí celkem adekvátní. Vzniklo mnoho organizací, které pomáhají obětem a jejich dětem od násilného partnera odejít a začít nový život a to je strašně důležitý. (...) Když to porovnáám třeba s dobou před šestnácti lety, je to nesrovnatelný.

2. Ano, o tomto institutu jsem četla a musím říct, že mě velice potěšilo, že i zákonodárci viděli potřebu se problematice domácího násilí věnovat. Myslím, že velice zapracovaly neziskový organizace, bez nich si myslím, že by tenhle zákon nevznikl. (...) Jinak tenhle zákon spočívá v možnosti vykázaní partnera na určitou dobu ze společného bydliště. Je to určitě dobrá věc a jsem moc ráda, že se domácí násilí začlo brát konečně jako závažný problém.

3. Já sama s tímto institutem osobní zkušenost nemám, protože jsem byla obětí domácího násilí v roce 1994, kdy tenhle zákon ještě nebyl zaveden.

4. Myslím si, že tento zákon má především pozitiva. Pachatel domácího násilí musí opustit obydlí, oběť má dostatek času promyslet si, jak se svým životem naloží v budoucnu a také i ta společnost najednou vidí, že domácí násilí je něco trestuhodného (...) a i ta pozice oběti je trošku jinde.

5. Podle mého názoru se pohled široké veřejnosti na problematiku domácího násilí během posledních let dost změnil. V době, kdy kdy jsem já sama byla obětí domácího násilí na mě přátelé a příbuzní pohlíželi spíše jako na citlivku, která všechno zveličuje a možná si ty rány i zaslouží.(...) Můj muž byl váženým právníkem, byl velice galantní, příjemný, otevřený člověk a na jednu stranu jsem i chápala, že si ho nikdo nedokáže představit v roli člověka, který bije svoji ženu. (...) Na jednu stranu jsem věděla, že nejsem ideální manželka, můj život se strašně změnil s narozením našeho syna, všechna ta práce v domácnosti, v noci jsem se skoro nevyspala, byla jsem tak strašně, strašně unavená a cítila jsem se úplně neschopná. (...) Na stranu druhou jsem však věděla, že si prostě nezasloužím to, jak se ke mně manžel chová a nechci žít ten život, který vedu. (...) Myslím, že v současné době je veřejnost daleko víc informovaná o tom, jak domácí násilí vypadá, a že i člověk, který může působit mile na veřejnosti, se může chovat úplně jinak v soukromí.

6. Na tuto otázku je celkem těžký odpovědět. Vím, jak by se ta situace dala zlepšit před šestnácti lety, v současné době existuje dost organizací, na které se můžete obrátit o radu a pomoc, což dřív opravdu chybělo. Dá se říci, že je vždycky co zkvalitňovat, ale situace obětí domácího násilí se určitě dost zlepšila.